

Emilia Kettunen

Miesten kokema lähisuhdeväkivalta

Opas turvakotien miesasiakkaille

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sosionomi (AMK)

Sosiaalialan tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

22.01.2023

Tekijä	Emilia Kettunen
Otsikko	Miesten kokema lähisuhdeväkivalta – Opas turvakotien miesasiakkaille
Sivumäärä	35 sivua + 2 liitettä
Aika	22.01.2023
Tutkinto	Sosionomi (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Sosiaalialan tutkinto-ohjelma
Ohjaajat	Lehtori Niina Pietilä
<p>Miesten kokema lähisuhdeväkivalta on vaiettu aihe, mutta tutkimusten mukaan merkittävä sosiaalinen ongelma naisten kokeman lähisuhdeväkivallan ohella. Tämän opinnäytetyön pohjalta valmistui opas miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta turvakotien miesasiakkaille. Tarkoituksena oli oppaan avulla luoda miesasiakkaille kuvaa miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta ilmiönä, jotta mahdollinen häpeän ja yksin olemisen tunne lievenisi. Työelämäkumppanina toimi Pääkaupungin turvakoti ry:n Turvakoti Toukola, joka tarjosi havaintoja miesasiakkaiden kanssa työskentelemisestä ja auttoi täten myös oppaan ja opinnäytetyön sisällön muotoilemisessa.</p> <p>Opinnäytetyön luomiseen hyödynnetyt taustateoriat ja tutkimustieto toimivat oppaan pohjana. Aihepiireiksi valikoituivat tutkimusten ja teorian pohjalta väkivallan käsitteet, maskuliinisuus ja häpeä, kulttuurin merkitys lähisuhdeväkivallan kokemuksissa, LGBT+ näkyvyys lähisuhdeväkivaltatilastoissa, sekä naisten ja miesten erot lähisuhdeväkivallan kokemuksissa tarkentaen esiintyvyyttä, väkivallan kokijan tyyppiä, väkivallan muotoja ja seurauksia. Näiden lisäksi tärkeäksi osaksi muodostui väkivaltatyön palvelut -osio. Luvuissa käsiteltiin myös turvakoti Toukolan havaintoja miesasiakkaiden suhtautumisesta lähisuhdeväkivallan kokemuksiin sekä turvakodin työskentelytapoja miesasiakkaiden kanssa. Opas muotoiltiin turvakotityöhön soveltuvaksi turvakoti Toukolan vastaavan sosiaalityöntekijän palautteen avulla.</p> <p>Opas muotoutui lukijaa puhuttelevaksi, jossa jokaisen kappaleen otsikot ovat kysymyksiä, mitä lukija saattaa ajatella. Kysymykset muotoiltiin kohderyhmän, eli miesasiakkaan näkökulmasta. Oppaan kieli pyrittiin muotoilemaan selkokieliseksi, helppolukuiseksi ja yksilön kokemuksen huomioiden. Opas valmistettiin Word-tiedostoon, mutta otettiin käyttöön PDF-muodossa. Oppaan ulkomuoto jätettiin pelkistetyksi ja siistiksi helppolukuisuuden ja saavutettavuuden vuoksi.</p> <p>Oppaalla oli käytännön tarve turvakoti Toukolassa, koska heillä ei ollut käytössä miehille tarkoitettua materiaalia lähisuhdeväkivallasta, ja turvakoti Toukolan mukaan miesasiakkaat kokevat usein olevansa ainoita miehiä, jotka ovat hakeneet apua turvakodilta. Opas toi esiin miesten kokeman lähisuhdeväkivallan vallitsevuutta ympäri maailmaa. Opas koettiin tärkeäksi lisäksi Pääkaupungin turvakoti ry:n yhteisiin materiaaleihin, ja täten myös hyödylliseksi miesasiakkaiden kanssa työskentelemisessä. Opas julkaistaan Pääkaupungin turvakoti ry:n yhteisessä verkkokansiossa ja mainostetaan tarvittaessa yhteisissä sisäisissä kanavissa. Oppaasta voi olla hyötyä muissakin miehille tarkoitetuissa väkivaltatyön palveluissa.</p>	
Avainsanat	lähisuhdeväkivalta, turvakoti, opas, miesasiakas

Author	Emilia Kettunen
Title	Domestic Violence Against Men – A Guide for Male Clients at Shelters
Number of Pages	35 pages + 2 appendices
Date	22 January 2023
Degree	Bachelor of Social Services
Degree Programme	Social Services
Instructors	Niina Pietilä, Senior Lecturer
<p>Domestic violence experienced by men is a silent topic, but according to research, it is a significant social problem along with domestic violence experienced by women. Based on this thesis, a guide was produced for male clients of shelters about domestic violence experienced by men. The purpose was to illustrate domestic violence experienced by men as a phenomenon for male clients, in order to alleviate the possible feeling of shame and being alone. The Capital Region Shelters Association operated as a working life partner. The structure and content of the guide were partly formed by Toukola shelter's experiences of working with male clients.</p> <p>The background theories and research data used to create the thesis served as the basis of the guide. Based on research and theory, the concepts of violence, masculinity and shame, the importance of culture in experiences of domestic violence, LGBT+ visibility in domestic violence statistics and differences between women and men in experiences of domestic violence specifying prevalence, type of person, forms, and consequences, were selected as topics. In addition to these, the violence work services section became an essential part. These chapters also included references to Toukola shelter's ways of working and observations about male clients. The guide was designed to be suitable for shelter work with the feedback of the social worker in charge at Toukola shelter.</p> <p>The guide was shaped to address the reader, in a way that the titles of each chapter are questions that the reader might be thinking. The questions were formed from the point of view of the target group, i.e., the male client. The language of the guide was designed to be plain, easy to read and taking into account the individual's experiences. The guide was prepared in a Word file, but implemented in PDF format. The guide's appearance was kept plain for ease of reading and accessibility.</p> <p>The guide was a practical necessity at the Toukola shelter, since they did not have material intended for men on domestic violence, and according to Toukola shelter, male clients often feel that they are the only men who have sought help at the shelter. The guide highlights the prevalence of domestic violence experienced by men around the world. The guide was considered an essential addition to the shared materials of The Capital Region Shelters Association, therefore also beneficial in client work with men. The guide will be published in the shared materials cloud service and advertised in shared private channels of the Capital Region Shelters Association. The guide could also be useful in other violence work services for men.</p>	
Keywords	domestic violence, shelter, guide, male clients

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Pääkaupungin turvakoti ry	3
3	Väkivallan käsitteet	5
3.1	Väkivaltakäsitteen määritelmiä	5
3.2	Väkivallan historiaa	7
4	Miesten kokema lähisuhdeväkivalta yhteiskunnassa	8
4.1	Maskuliinisuuden ja häpeän vaikutukset	8
4.2	Kulttuurin merkitys kokemuksissa	10
4.3	LGBT+ näkyvyys lähisuhdeväkivaltatilastoissa	10
5	Naisten ja miesten erot lähisuhdeväkivallan kokemuksissa	11
5.1	Lähisuhdeväkivallan esiintyvyys	11
5.2	Lähisuhdeväkivallan muodot	13
5.3	Lähisuhdeväkivallan kokijan tyyppi	14
5.4	Lähisuhdeväkivallan seuraukset	15
5.4.1	Vaikutukset elämänlaatuun	15
5.4.2	Hoitoon hakeutuminen ja kokemusten käsitteleminen	16
5.5	Tutkimusten rajoitukset ja ristiriitaisuudet	18
6	Väkivaltatyön palvelut	19
7	Opas turvakotien miesasiakkaille	23
7.1	Esittely ja oppaan tarve	23
7.2	Sisältö	25
7.3	Prosessi	29
7.4	Arviointi	30
7.5	Ammattilaisten palaute	31
8	Pohdinta	33
	Lähteet	36
	Liitteet	
	Liite 1. Työelämäkumppanille lähetetyt palautekysymykset	
	Liite 2. Opas turvakotien miesasiakkaille	

1 Johdanto

Jotkut tutkimukset raportoivat, että miehet kokevat jopa yhtä paljon lähisuhdeväkivaltaa, kuin naiset (mm. Heiskanen & Ruuskanen 2010: 17; Fanslow & Malihi & Hashemi & Gulliver & McIntosh 2022). Tästä huolimatta Pääkaupungin turvakoti ry:llä ei ole käytössä miehille kohdistettua materiaalia lähisuhdeväkivallasta. Jotkut tutkimukset kuitenkin raportoivat ristiriitaisesti, että naiset kokevat ylivoimaisesti enemmän lähisuhdeväkivaltaa (mm. WHO 2012). Ristiriitaisista tutkimustuloksista huolimatta on olennaista nostaa esille, että miehet voivat myös olla lähisuhdeväkivallan uhreja, kokevat samankaltaisia fyysisiä ja psykologisia vaikutuksia ja tarvitsevat palveluja. Miesten kokema lähisuhdeväkivalta on edelleen stigma, ja sen kokemisesta koetaan häpeää (mm. Hogan 2016).

Turvakodit ovat tarkoitettu kaikille lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille iästä, sukupuolesta, kulttuurista, uskonnosta, tai mistään muusta yksilöllisestä seikasta riippumatta (Pääkaupungin turvakoti ry 2022a). Suomessa on vain yksi turvakoti, joka on tarkoitettu vain naisille (Monika-Naiset liitto ry 2022). Suomen turvakotien asiakkaista 9 % oli miehiä vuonna 2019. Miesten määrä turvakodeissa kasvoi turvakotien asiakasmääriä tilastoivan Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen THL:n mukaan kuudella prosentilla vuosien 2018 ja 2019 välillä. (THL 2020.) Miesten lisääntynyt määrä turvakodeissa voi kuitenkin olla vain jäävuoren huippu kaikista lähisuhdeväkivaltaa kokeneista miehistä, koska monet lähisuhdeväkivaltaa kokeneet miehet eivät hakeudu avun piiriin (Tsui 2014). Olisiko tarpeellista levittää tietoisuutta lähisuhdeväkivallan esiintyvyydestä ja vähentää miesten kokeman lähisuhdeväkivallan stigmaa? Turvakodin tarpeesta ja yhteiskunnassa vallitsevasta asenteesta miesten kokemaa lähisuhdeväkivaltaa kohtaan muodostui idea turvakodin miesasiakkaille tarkoitettua lähisuhdeväkivaltaa käsittelevästä oppaasta, joka pohjautuu teoriaan ja tutkimuksiin sekä turvakodin työelämäkumppanin havaintoihin.

Pääkaupungin turvakoti ry:n turvakoti Toukola toimi työelämäkumppanina tässä opin- näytetyössä, ja työelämäkumppanin yhteyshenkilönä toimi vastaava sosiaalityöntekijä Tommi Tolmunen. Tolmunen toi esiin, että turvakodin miesasiakkaat kokevat erityisen paljon häpeää ja epätietoisuutta liittyen lähisuhdeväkivaltaan. Miesasiakas saattaa kokea olevansa ainoa turvakotiin hakeutunut mies, vaikka Tolmunen mukaan turvakoti

Toukolan asiakkaista 19 % oli miehiä vuonna 2021. Turvakotityössä on myös huomioitu sosiaali- ja terveysalalla vallitseva ajatus, että miehet eivät tarvitse turvakotipalveluja. Monet turvakotiasiakkaille tarkoitetut materiaalit olettavat tai antavat vaikutelman siitä, että turvakodin asiakas on aina nainen (Tolmunen 2022). Turvakodit ja lähisuhdeväkivallan uhriksi joutuminen ovat yleisesti myös käsitetty olevan naisiin kohdistuvaa ja naiskeskeinen ongelma, minkä takia useat palvelut ovat myös tähän orientoituneet (Dobash & Dobash 2004). Tällä hetkellä turvakodin käytössä oleva opas lähisuhdeväkivallan kokemuksista on naisille suunnattu ja naisia puhutteleva, joten käytännön työn kannalta turvakodeilla on oppaalle tarvetta, koska turvakodilla ei ole miehille tarkoitettua opasta lähisuhdeväkivallasta.

Oppaan tavoitteena on hälventää turvakodille tulleen miesasiakkaan lähisuhdeväkivaltaan liittyvää epätietoisuutta ja häpeää, ja helpottaa yksin olemisen tunnetta turvakodissa, jossa naiset vaikuttavat olevan ylivoimainen enemmistö niin asiakkaiden kuin työntekijöidenkin osalta. Tolmunen (2022) mukaan turvakodin miesasiakkaita saattaa helpottaa tieto siitä, etteivät miehet ole turvakodin asiakkaina harvinaisuuksia. Miehille turvakotiin hakeutuminen ja avun hakeminen eivät ole itsestäänselvyyksiä.

Oppaan pohjana ovat opinnäytetyössä esitetyt teoriat liittyen kulttuuriin, ennakkokäsityksiin, häpeään, ja saatavilla oleviin väkivaltayön palveluihin, sekä tutkimukset miehiin kohdistuvan lähisuhdeväkivallan vallitsevuudesta, naisten ja miesten eroista lähisuhdeväkivallan kokemuksissa, väkivallan vaikutuksista, seurauksista ja hoitoon hakeutuvuudesta. Työelämäkumppani tarjosi turvakodin asiakastyöstä havaintoja miesasiakkaiden suhtautumisesta tilanteeseensa, ja auttoi rajaamaan opinnäytetyön ja täten myös oppaan teemoja. Opas on muotoiltu helposti lähestyttäväksi ja vähemmän tieteelliseksi, ja siinä käsitellään opinnäytetyön teemoja tiivistetysti, pelkistetysti ja lukijaa puhuttelevasti.

Miesasiakkaalla tarkoitetaan opinnäytetyössä miestä, joka on ottanut yhteyttä turvakotiin ja hänet on otettu asiakkaaksi. Sanalla ”mies” tarkoitetaan turvakodilla ja tutkimuksissa itsensä mieheksi määrittelevää, ja mieheksi tilastoitua henkilöä. Opinnäytetyössä ja oppaassa kuvaillaan yleisesti miesten kokemaa lähisuhdeväkivaltaa Suomessa ja maailmalla, mikä ei rajaa ainoastaan turvakodin asiakkaisiin. Keskittyminen ainoastaan turvakodin asiakkaiden kokemuksiin lähisuhdeväkivallasta ei ollut hedelmällistä, koska kaikki lähisuhdeväkivaltaa kokevat henkilöt eivät hakeudu turvakotiin. Lähisuhdeväki-

valta nousi keskeiseksi käsitteeksi, koska turvakodit ovat juuri tarkoitettu lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille henkilöille. Väkivallan kokemus muun kuin lähisukulaisen, kumppanin, tai ex-kumppanin tekemänä ei ole riittävä peruste turvakodin asiakkuuden alkamiselle. (Pääkaupungin turvakoti ry 2022a.) Opinnäytetyössä ja oppaassa ei oteta kantaa siihen, onko miehiin kohdistuva lähisuhdeväkivalta naisen vai miehen tekemää, koska tällainen raja ei ollut tarpeellista lukijan kokemusta ajatellen. Nostin kuitenkin tarvittaessa aiheeksi naisten tekemän väkivallan miehiä kohtaan, kun tarkentaa naisten tekemän lähisuhdeväkivallan erityisiä vaikutuksia miehiin.

2 Pääkaupungin turvakoti ry

Turvakoti on ympärivuorokautinen, maksuton kriisityön palvelu, johon lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokenut henkilö voi hakeutua (Kaipanen & Peltonen 2021). Suomessa on 29 turvakotia (Kaipanen ym. 2021), jotka ovat yksityisiä tai eri yhdistysten tarjoamia (Laine 2010). Tämän opinnäytetyön työelämäkumppanina toimii Pääkaupungin turvakoti ry:n turvakoti Toukola. Ensi- ja turvakotien liiton jäsenenä Pääkaupungin turvakoti ry:n tarkoituksena on tehdä akuuttia kriisityötä, korjata lähisuhdeväkivallan aiheuttamia vaurioita, ja vaikuttaa lähisuhdeväkivaltaan ehkäisevästi. Pääkaupungin turvakoti ry on yhdistys, joka toimii asiakaslähtöisyyden, ihmisoikeuksien kunnioituksen, suvaitsevaisuuden ja luotettavuuden arvojen pohjalta. Yhdistys perustettiin vuonna 1978 tarjoamaan laitos- ja avopalveluja kaikille lähisuhdeväkivallan osapuolille, tekemään yhteiskunnallista vaikuttamistyötä, tukemaan perheitä ja mahdollistamaan lasten tapaamisoikeuden vaikeissa perhetilanteissa.

Yhdistys on jaettu kolmeen toimintamuotoon: asumisyksikkö Kilpola, lähisuhdeväkivaltatyön yksikkö ja turvakodit, eli turvakoti Hertta, Toukola ja Pellas. Työskentelyssä tavoitellaan väkivallan tunnistamista, loppumista, kokemuksista selviytymistä ja voimaantumista. (Pääkaupungin turvakoti ry 2022a.) Asiakas voi ottaa yhteyttä turvakotiin soittamalla Nollalinja-puhelinpalveluun ja kartoittamalla siten turvakotien vapaita paikkoja ja sopivaa sijaintia. Pääkaupungin turvakoti ry -verkkosivulla myös kerrotaan etusivulla, että asiakas saa apua 24/7, ja sivustolla näytetään kaikki Pääkaupungin turvakoti ry:n turvakotien päivystysnumerot. Sivustolla toimii myös neuvonta -chat. (Pääkaupungin turvakoti ry 2022c.)

Turvakoti Toukolassa on seitsemän perhepaikkaa, asiakkaaksi voi tulla kuka tahansa lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokenut henkilö, ja asiakkuus on maksutonta. Turvakoti tarjoaa välitöntä kriisiapua, ympärivuorokautista asumista sekä psykososiaalista tukea, neuvontaa ja ohjausta väkivaltatyöhön erikoistuneelta työntekijältä. Psykososiaalisen tuen lisäksi asiakas saa tarvittaessa tukea käytännön asioiden järjestämiseen. Turvakodissa on henkilöstöä ympäri vuorokauden. Henkilöstö vastaa lähisuhdeväkivaltaan liittyviin kysymyksiin puhelimitse ympäri vuorokauden, jolloin kartoitetaan lähisuhdeväkivallan uhka ja tarvittava apu. Mikäli yhteydenottajaa ei voida ottaa asiakkaaksi, hänet saatetaan ohjata soittamaan toiseen turvakotiin, Nollalinja-puhelinpalveluun, tai sosiaali- ja kriisipäivystykseen. (Pääkaupungin turvakoti ry 2022b.)

Tolmuseen (2022) mukaan turvakotiin voi hakeutua itse soittamalla turvakodin päivystyspuhelimeen. Asiakas voidaan myös ohjata turvakotiin esimerkiksi sosiaali- ja kriisipäivystyksestä, sairaalasta tai poliisilaitokselta. Turvakodin päivystysnumeroon vastaa työntekijä, joka arvioi, onko kyseessä lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokenut henkilö, joka hyötyisi turvakotipalvelusta. Turvakoti on akuuttia kriisiapua, minkä takia on tärkeää, että asiakas luo suunnitelman jatkotoimenpiteistä työntekijöiden kanssa. Asiakas voi hakeutua esimerkiksi asumisyksikkö Kilpolaan turvakotijakson jälkeen, tai hakea keskusteluapua lähisuhdeväkivaltatyön yksiköstä.

Asumisyksikkö Kilpola on tuettua asumista, jonka päämääränä on väkivallattoman elämän rakentaminen ja vakiinnuttaminen, sekä tukea itsenäistä selviytymistä. Yksikössä on yhteensä 18 asuntoa, joista varataan asiakkaan tarpeiden mukaisen kokoinen asunto. Asiakas saa Kilpolassa oman työntekijän, jota hän tapaa viikoittain. Työntekijältä asiakas saa ammatillista tukea ja apua käytännön asioiden hoitamiseen. Yksikössä on toiminnassa myös päivystyspuhelin akuutteja tilanteita varten. Asumisyksikköön voi tulla esimerkiksi turvakotijakson päättymisen jälkeen. (Pääkaupungin turvakoti ry 2022b.)

Lähisuhdeväkivaltatyön yksikkö toimii samassa rakennuksessa Asumisyksikkö Kilpolan kanssa. Yksikkö tarjoaa keskusteluapua kaikille perheenjäsenille, jos perheessä on ollut lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa. Työskentelyssä tavoitellaan väkivallan tunnistamista, sen loppumista ja selviytymistä. Työntekijöinä toimivat väkivaltatyön asiantuntijat, jotka tapaavat asiakkaita yksilö-, pari- ja perhetapaamisten muodoissa. Yksikköön voi varata ajan verkkosivuilla, sähköpostitse tai puhelimitse. (Pääkaupungin turvakoti ry 2022b.)

Opas tehdään tilaustyönä Pääkaupungin turvakoti ry:lle, ja tarvittaessa opas voidaan toimittaa kaikkien Suomen turvakotien käyttöön, mikäli muissa turvakodeissa ei myöskään ole käytössä miehille tarkoitettua materiaalia lähisuhdeväkivallasta.

3 Väkivallan käsitteet

3.1 Väkivaltakäsitteen määritelmiä

Väkivalta on vallan, kontrollin tai fyysisen voiman tahallista käyttöä tai sillä uhkaamista (THL 2019), mutta se voi myös olla laiminlyömistä (WHO 2005: 21). Se on keskeinen kansanterveysongelma (WHO 2005: 23) ja ilmiönä monitasoinen, monimuotoinen ja suhteisiin liittyvien sosiaalisten, kulttuuristen ja ympäristöllisten tekijöiden yhteisvaikutuksen tulos. Väki­valta voi johtaa fyysisen tai psyykkiseen vammaan, kehityksen häiriytymiseen tai kuolemaan, ja se voidaan luokitella esimerkiksi suhteiden tai ilmenemismuotojen mukaan. (THL 2019.)

Väkivallan määrittely on tärkeä elementti tutkiessa väkivaltakokemuksia, jotta vastaajat tunnistavat kokemuksensa. Väki­vallan ilmenemismuodoiksi voidaan tutkimuksissa nimetä esimerkiksi uhkailu, liikkumisen estäminen, läimäisyt, heittäminen kovalla esi­neellä, tukistaminen, nyrkillä lyöminen, kuristaminen, ampuminen tai teräaseella lyöminen, pään hakkaaminen johonkin, seksuaaliseen kanssakäymiseen pakottaminen tai sen yrittäminen sekä seksuaalinen hyväksikäyttö tilanteessa, jossa uhri ei pysty kieltäytyä. Näiden lisäksi uhrit voivat tutkimuksissa kuvailla itse, millaisia väkivaltakokemuksia he ovat kokeneet. Suomalaisessa tutkimuksessa vuodelta 2010 raportoitiin, että 15—74 vuotiaista miehistä 55 % on kokenut elämän aikana väkivaltaa tai uhkailua. Näistä väkivaltakokemuksista vallitsevana raportoitiin fyysinen väkivalta. (Heiskanen ym. 2010: 13-14.)

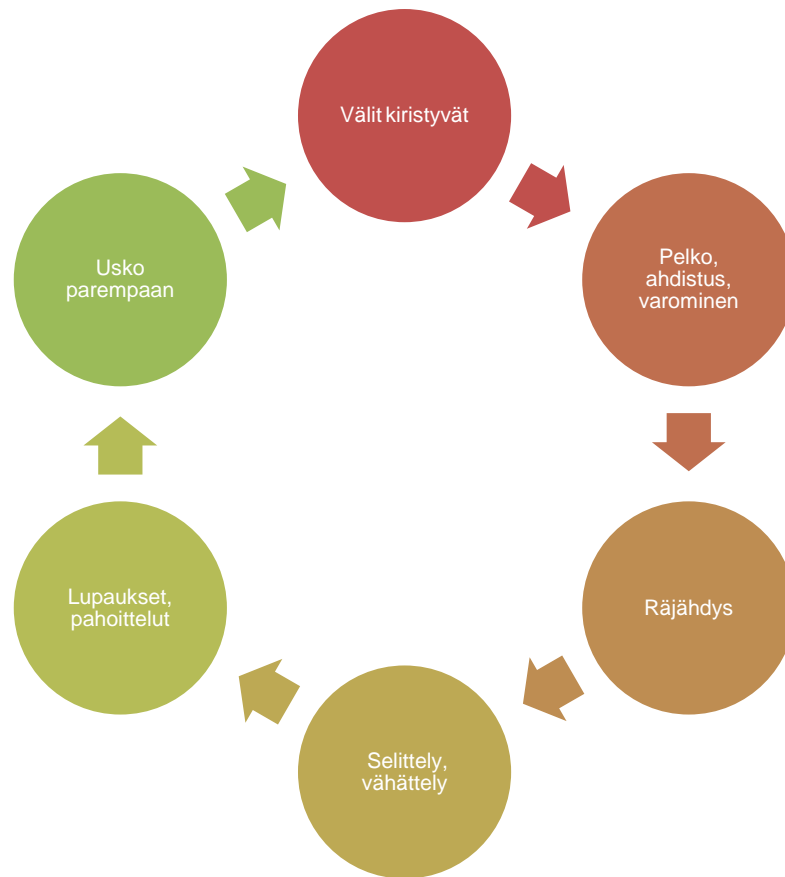
Lähisuhdeväkivalta on todettu yhdeksi yleisimmistä väkivallan muodoista, ja sillä voi olla vakavia terveydellisiä ja sosiaalisia seurauksia (D'Avila & De Castro Martins & De Macedo Bernardino & Guilherme Nóbrega Barbosa & Marques da Nóbrega & Sobral Cavalcante 2016). Lähisuhdeväkivalta tarkoittaa nykyisen tai entisen kumppanin, perheenjäsenen tai lähisukulaisen tekemää fyysistä, seksuaalista ja henkistä hyväksikäyttöä sekä kontrolloivaa käytöstä. Fyysinen väkivalta voi esimerkiksi olla potkimista, lyömistä ja läpsimistä, henkinen väkivalta voi olla haukkumista, väheksymistä, nöyryyttä­mistä tai uhkailua, seksuaalinen väkivalta voi olla seksiin pakottamista, ja kontrolloiva

käytös voi olla esimerkiksi eristämistä ystävistä ja perheestä tai rajoittamista oikeuksia rahan käyttöön, työn saamiseen tai terveydenhuollon hyödyntämiseen. (WHO 2012; THL 2019.)

Näiden lisäksi väkivalta voi ilmetä taloudellisena väkivaltana, laiminlyömisinä, kunnia- ja uskonnollisena väkivaltana, sekä vainona. Taloudellinen väkivalta tarkoittaa itsenäisen rahankäytön estämistä, taloudelliseen päätöksentekoon osallistumisen estämistä, pakottamista omien rahojen antamiseen toisen käyttöön, tai taloudellisella väkivallalla uhkailua tai kiristämistä. Vaino voi tarkoittaa toistuvia, ei toivottuja yhteydenottoja, perättömien tietojen levittämistä, omaisuuden tuhoamista, pelottelua, seuraamista ja tarkkailua, sekä henkilötietojen kaappaamista ja väärinkäyttöä. Laiminlyöminen tarkoittaa lapsen, vanhuksen tai vammaisen henkilön jättämistä ilman välttämätöntä hoitoa tai huolenpitoa, tai toisen vahingoittamista lääkkeillä tai muilla kemikaaleilla. Kunniaan liittyvä tai uskonnollinen väkivalta tarkoittaa uskonnolliseen vakaumukseen pakottamista, väkivallalla uhkaamista tai sen käyttöä uskontoon tai kulttuuriin viittaamalla, sekä uskontoon liittyvillä asioilla uhkailua. (Nollalinja 2021.) Teknologian kehittyessä on myös muodostunut uudenlainen väkivallan muoto, eli digitaalinen väkivalta. Digitaalinen väkivalta voi olla esimerkiksi nöyryyttämistä ja vainoamista hyödyntäen digitaalista teknologiaa. (Oikeusministeriö 2020: 39.)

Lähisuhdeväkivaltaa voi kokea kuka tahansa, ja sitä esiintyy kaikissa kulttuureissa sekä sosioekonomisissa ja uskonnollisissa ryhmissä. Usein yleisissä keskusteluissa lähisuhdeväkivalta rajoittuu parisuhteessa tapahtuvaksi väkivallaksi, mutta termi kattaa myös minkä tahansa läheisen sukulaisen tekemän hyväksikäytön. (WHO 2012; THL 2019.) Tolmusen (2022) mukaan monet asiakkaat eivät tiedä, mitä lähisuhdeväkivalta voi olla. Lähisuhdeväkivallan muodot ovat usein epäselviä, ja monet käsittävät fyysisen väkivallan ainoaksi väkivallan muodoksi.

Väkivaltaisessa perheessä tai parisuhteessa toistuvat usein tietyt vaiheet. Tällöin puhutaan väkivallan kierteestä (Kuva 1). Ensin tapahtuu erimielisyys, jolloin välit kiristyvät. Tämän jälkeen pintaan nousee ahdistus ja pelko, josta seuraa pahoinpitely. Pahoinpitelyn jälkeen väkivallan tekijä usein syylistää, kieltää, puolustelee tai vähättelee tapahtunutta, ja lopulta pyytää anteeksi ja lupaa muuttua. Anteeksipyynnön jälkeen seuraa usko parimpaan, tai niin kutsuttu ”kuherruskuukausi”. Kierre alkaa tämän jälkeen alusta. (Walker 1989.)

Kuva 1. Väkivallan kierre (Walker 1989).

3.2 Väkivallan historiaa

Väkivalta on aina ollut osa ihmisyyttä, ja sen haitat ovat nähtävissä kaikkialla. Väkivalta on raportoitu olevan koko maailmassa yksi 15–44-vuotiaiden keskeisiä kuolinsyitä, ja joka vuosi yli miljoona ihmistä menettää henkensä väkivallan seurauksena. Väkivallan seurauksia ei kuitenkaan voi tarkkaan mitata, koska väkivalta on näkyvän lisäksi näkymätöntä. Näkymätöntä väkivaltaa tapahtuu kodeissa, työpaikoilla ja jopa hoivaamiseen tarkoitetuissa instituutioissa. Syyt ja seuraukset ovat myös osaltaan näkyviä ja näkymättömiä; ne voivat olla syvälle sosiaaliin, kulttuurisiin ja taloudellisiin rakenteisiin juurtuneita. Niin kauan, kuin väkivaltaa on ollut olemassa, sitä on myös pyritty ehkäisemään. (WHO 2005: 19.)

Historiallisesti lähisuhdeväkivallan ongelmaa on katsottu naiskeskeisesti. 1960–1970-lukujen aikana naisten liike toi lähisuhdeväkivallan ongelman yleisempään keskusteluun Isossa-Britanniassa ja Yhdysvalloissa, jolloin perustettiin myös ensimmäinen turvakoti lähisuhdeväkivallan uhreille. Turvakodeista sai tällöin tukea fyysisistä vammoista

selviytymiseen, tunnetason asioihin liittyen suhteeseen, vaikeuksiin poistua parisuh-
teesta, lasten asioihin, sekä sosiaalisiin ja lääketieteellisiin tarpeisiin. (UN Women
2012.)

Lähisuhdeväkivalta todettiin valtavaksi yhteiskunnalliseksi ongelmaksi 1970-luvulla Eu-
roopassa, ja aihe on edelleen ajankohtainen (Dziewa & Glowacz 2021). Tämän ajan-
jakson aikana avattiin useita turvakoteja, mutta merkittävin kehitys tapahtui 1970—
1980-lukujen aikana, kun turvakoteja avattiin ympäri maailmaa ja keskusteluun liitettiin
myös rotu- ja etnisyysskysymykset. 1980—2000-luvuilla keskustelu laajeni yleiseksi su-
kupuolten väliseksi eriarvoisuudeksi ja tällöin keskityttiin enemmän ihmisoikeuskysy-
myksiin. Nykyaikana turvakoteja on olemassa ympäri maailmaa, mutta edelleen turva-
kotitilat ovat joissain paikoissa puutteelliset. (UN Women 2012.)

Miehet ovat niukasti tutkittu ryhmä (Dziewa ym. 2021). Varhaiset lähisuhdeväkivaltaan
liittyvät tutkimukset ovat luoneet käsityksen, että lähisuhdeväkivalta syntyy miesten tar-
peesta dominoida ja hallita, minkä juurisyinä ovat patriarkaaliset, eli kirjaimellisesti ku-
vailtuna ”isäkeskeiset” arvot. Tämän käsityksen myötä lähisuhdeväkivallan miesuhrit
ovat usein jätetty huomiotta heidän kokemuksiaan käsittelevistä tutkimuksista huoli-
matta. (Bates & Hine & Wallace 2022.) Vasta vuonna 2017 uutisoitiin, että Yhdysval-
loissa on avattu maan ensimmäinen turvakoti miehille (Mercado 2017).

4 Miesten kokema lähisuhdeväkivalta yhteiskunnassa

4.1 Maskuliinisuuden ja häpeän vaikutukset

Tolmuseen (2022) havaintojen mukaan turvakodin miesasiakkaat kokevat avun hakemi-
sen hankalaksi maskuliinisuuteen liitettyjen ominaisuuksien takia. Maskuliinisuudella
tarkoitetaan miehille tyypillisiä ominaisuuksia tai asioita, jotka määrittyvät sosiaalisten,
kulttuuristen ja historiallisten normien mukaan (THL 2022d). Tolmuseen havaintoa tukee
tutkimus naisten tekemän lähisuhdeväkivallan uhreiksi joutuneista miehistä, joita haas-
tateltiin Kevin Hoganin (2016) tutkimuksessa. Tutkimukseen osallistuneet miehet ker-
toivat kokeneensa fyysistä ja emotionaalista väkivaltaa. Miehet kertoivat vaikeuksista
pyytää apua, sekä väkivallan vaikutuksista heidän hyvinvointiinsa. Kokemusten taus-
talla vallitsi maskuliinisuuden säilymisen tarve, ja häpeä maskuliinisuuden kulttuurin ta-
kia, mikä todettiin myös Wallacen ja Joseph-Edwardsin (2021) tutkimuksessa Trinidad

ja Tobagosta. Tutkimuksessa ilmaistiin Trinidad ja Tobagon heteronormatiivinen ja sukupuolittunut käsitys lähisuhdeväkivallan esiintyvyydestä. Heteronormatiivisuudella tarkoitetaan oletusta, että ihmiset jakautuvat vain naisiin ja miehiin, ja tuntevat vetoa vastakkaiseen sukupuoleen (THL 2022d). Molemmissa tutkimuksissa tuotiin esille avun pyytämisen hankaluus vallitsevan maskuliinisuuden käsityksen takia.

Tutkimuksessa miesten kokemasta hyväksikäytöstä ja ammattilaisten kokemuksista lähisuhdeväkivallan miesuhrien auttamisesta taas totesi, että lähisuhdeväkivallan puhelinpalvelun työntekijät saavat puheluita miehiltä, jotka eivät voi uskoa olevansa lähisuhdeväkivallan uhreja. Uhrin ovat työntekijöiden kertoman mukaan ammateiltaan muun muassa poliiseja ja tuomareita, mikä loi miehissä epäuskoa, että kyseisessä asemassa oleva henkilö voi joutua lähisuhdeväkivallan uhriksi. Miehet kokivat myös, että he eivät voi puhua kenellekään tai hakea apua, koska miehen roolina on perheen elättäminen, tietynlaisen elämänlaadun takaaminen perheelle ja suojeleminen, eikä täten voi osoittaa heikkouden merkkejä. Miehiltä vaaditaan kovuutta, eikä näiden velvollisuuksien takia saa olla uhri. Heitä ei myöskään käsitetä tällä tavalla. (Bates ym. 2022.)

Tutkimuksen miehet kertovat, että uhri käsityksenä luo mielikuvia henkilöstä, jolla ei ole kotia, hän on heikko, huonosti pukeutuva ja hänellä on mielenterveysongelmia, mitä ei koeta maskuliiniseksi. Tutkimuksessa mainitut miehet kokevat, että uhrina oleminen on heikkoutta, ja se ajatellaan maskuliinisuuden menettämisenä, vaikka miesten roolin yhteiskunnassa koetaankin muuttuneen. Lähisuhdeväkivallan uhriksi joutuminen koetaan häpeälliseksi ja pelko naurunalaiseksi joutumisesta luo esteen avun hakemiselle. Soittaminen lähisuhdeväkivallan puhelinpalveluun voi antaa itsevarmuutta hakea apua, mutta miehillä on tästä huolimatta pelko siitä, että heitä ei uskota. (Bates ym. 2022.)

On tärkeää korostaa, että lähisuhdeväkivalta ei aina ole parisuhdeväkivaltaa, eikä häpeän tai maskuliinisuuden menetyksen kokemus ole kaikissa tapauksissa välttämättä korostunein tunne. Tolmusen (2022) havaintojen mukaan miesasiakkaat useimmiten kokevat, että miehet tulisivat olla vahvempia kuin naiset, minkä vuoksi heterosuhteissa tapahtuneista lähisuhdeväkivallan kokemuksista miehet vaikuttavat kokevan erityisen paljon häpeää.

4.2 Kulttuurin merkitys kokemuksissa

Turvakotityössä on havaittu kulttuurin vaikutuksia siihen, miten lähisuhdeväkivalta käsitellään. Miehet saattavat toimia kulttuurin muovaaman mieskäsityksen mukaisesti, joka viestii, että miehet pärjäävät yksin. Lähisuhdeväkivaltaa ei välttämättä myöskään tunnusteta väkivallaksi monista syistä. Väkivallan määrittely voi esimerkiksi vaihdella kulttuurin mukaan. Tekoja ei välttämättä koeta väkivallaksi riippuen uskomuksista ja taustoista, vaikka World Health Organization eli WHO määrittelee väkivallan suhteessa yksilöiden terveyteen ja hyvinvointiin. Jotkut saattavat kokea puolison lyömisen täysin hyväksyttäväksi, mutta sitä tulee tästä huolimatta pitää väkivaltaisena tekona, koska se aiheuttaa terveydellisiä seurauksia. (WHO 2005: 22.)

Havaintoja miesasiakkaiden kokemuksista tukee tutkimus siitä, että kulttuuri ja kasvuympäristö välittävät tietynlaista mieskuvaa ja muokkaavat täten poikien käsitystä miehiin liitetyistä ominaisuuksista. Yksin pärjääminen ja huolista puhumattomuus ovat opittuja tapoja. Naiset ovat yleisesti kasvatettu hyväksymään itsesään heikkous ja haavoittuvuus, minkä ympärille palvelujärjestelmätkin ovat rakennettu. (Dobash ym. 2004.)

Wallacen ja Joseph-Edwardsin tutkimus (2021) toi myös ilmi pinnalla olevan ongelman liittyen gynosentrismiin, mikä tarkoittaa naisten tarpeiden asettamista muiden edelle. Tutkimuksessa esitetäänkin sitaatti eräältä tutkimukseen osallistuvalla: ”Annoin vaimoni fyysisesti pahoinpidellä minua, kunnes hän oli tyytyväinen”. Miehet kokevat tutkimuksen mukaan kulttuurimme viestivän, että heidän tarpeisiin ei ole tarjolla palveluita, ja heidän kokemuksilla ei ole merkitystä. (Joseph-Edwards ym. 2021.)

4.3 LGBT+ näkyvyys lähisuhdeväkivaltilastoissa

Turvakoti Toukolassa on aika ajoin LGBT+ asiakkaita (Tolmunen 2022) ja heitä koskevia tutkimuksia on harvassa. Tutkimus lähisuhdeväkivallasta homo- ja biseksuaalien miesten suhteista vuodelta 2007 kuitenkin totesi, että tutkimukseen osallistuvista miehistä 21 % on kokenut verbaalista pahoinpitelyä, 19,2 % fyysistä ja 18,5 % seksuaalista pahoinpitelyä (Houston & McKirnan 2007). Raportoidun verbaalisen ja fyysisen pahoinpitelyn määrät ovat samankaltaisia kuin naisten tekemää lähisuhdeväkivaltaa käsittelevissä tutkimuksissa, kuten suomalaisessa tutkimuksessa, joka raportoi 22 % miehistä kokeneen parisuhteessa väkivaltaa. Seksuaalista väkivaltaa raportoitiin tosin erittäin

vähän heterosuhteissa olevia miehiä koskevissa tutkimuksissa. (Heiskanen ym. 2010: 46.)

Tutkimuksessa lähisuhdeväkivallasta homo- ja biseksuaalien miesten suhteissa suurin osa raportoi kokeneensa monenlaista pahoinpitelyä suhteissaan. Pahoinpitely oli todennäköisintä keskiluokan ja alemman sosioekonomisen aseman keskuudessa. Tutkimuksessa pahoinpitelystä raportoineet miehet olivat todennäköisemmin saaneet jonkin diagnoosin tai sairauden vertailtaessa miehiin, jotka eivät olleet kokeneet pahoinpitelyä suhteissa. Tutkimus myös todensi, että masennusoireilu oli yhteydessä lähisuhdeväkivallan kokemuksiin ja pahoinpidellyt miehet todennäköisemmin hyödynsivät mielenterveyspalveluita. Tutkimus kuitenkin tarkentaa, että nämä seikat vain korreloivat keskenään. (Houston ym. 2007.)

Käsityksemme miehisyydestä ja hetero-oletukset ovat haitallisia, koska miehet eivät välttämättä hakeudu avun piiriin, vaikka ne olisivatkin suunnattuja miehille. Homo- ja biseksä transmiehillä voi olla erityisiä haasteita hakeutua mieserityisten palveluiden piiriin oman asemansa takia. (Feder & Huntley & Malpass & Potter & Szilassy & Williamson 2019.)

5 Naisten ja miesten erot lähisuhdeväkivallan kokemuksissa

5.1 Lähisuhdeväkivallan esiintyvyys

Turvakodin miesasiakkailta on Tolmusen (2022) mukaan usein käsitys, että he ovat ainoita miehiä, jotka ovat turvakotiin hakeutuneet. On tutkittu, että iso osa kansasta on kokenut jonkinlaista kumppanin tekemää fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa. Lähisuhdeväkivallasta on täten muodostunut suuri terveysongelma, minkä takia ennaltaehkäisy ja mieserityiset palvelut ovat erittäin tärkeässä asemassa. (Fanslow ym. 2022.)

Miesten kokema väkivalta Suomessa -tutkimus osoitti myös, että miehet ja naiset ovat kokeneet melkein yhtä paljon lähisuhdeväkivaltaa (Heiskanen ym. 2010: 17), mikä todettiin myös uusiseelantilaisessa tutkimuksessa lähisuhdeväkivallan kokemusten sukupuolieroista. Tutkimus raportoi, että 31 % naisista ja 30 % miehistä on kokenut lähisuhdeväkivaltaa elämän aikana. Kyseinen tutkimus myös tarkensi lähisuhdeväkivallan kokemusten eroja sen kokemusten lukumäärän suhteen. Miehistä 43 % raportoi kokeneensa kerran ja 1 % raportoi kokeneensa yli viisi kertaa lähisuhdeväkivaltaa. Naisista

35 % raportoi kokeneensa kerran ja 8 % raportoi kokeneensa yli viisi kertaa lähisuhdeväkivaltaa. (Fanslow ym. 2022.)

Tutkimus raportoi myös, että miesten kokeman lähisuhdeväkivallan esiintyvyys koko elämän ajalta on 30 %, ja tutkimukseen osallistuvista miehistä 40 % on kokenut henkistä väkivaltaa elämänsä aikana (Fanslow ym. 2022). Suomalainen tutkimus Suomen väkivallan yleisestä esiintyvyydestä ja sen kokemuksista vuodelta 2010 kuitenkin osoittaa, että miehistä 16 % on kokenut parisuhteessaan uhkailua tai väkivaltaa (Heiskanen ym. 2010: 18). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL toisaalta raportoi, että vuonna 2019 viranomaiseen tietoon tulleita lähisuhdeväkivaltarikosten aikuisia uhreja oli 7900, joista 23 % oli miehiä (THL 2019). Vertailukohteeksi voisi asettaa Portugalissa vuosien 2007-2009 välillä tehdyn tutkimuksen lähisuhdeväkivaltaa kokeneista henkilöistä, jossa tutkituista 12 % oli miehiä (Carmo & Grams & Magalhaes 2011). Brasilialaisessa tutkimuksessa lähisuhdeväkivallan takia hoidossa olevista henkilöistä taas osoitti, että tutkimuksen aikana hoidettavista 15 % oli miehiä (D'Avila ym. 2016).

Portugalilainen tutkimus korosti, että lähisuhdeväkivallan kokemusten määrä voi olla isompi, koska miehet usein jättävät raportoimatta lähisuhdeväkivallan kokemuksia, vammat ovat usein lieviä, ja naiset useimmiten kohdistavat enemmän henkistä väkivaltaa miehiin (Carmo ym. 2011). Sama päätelmä tehtiin brasilialaisessa tutkimuksessa, jossa todettiin, että tulokset voivat olla harhaanjohtavia miesten lievien vammojen ja avun hakemisen haluttomuuden takia (D'Avila ym. 2016). Myös Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL korostaa, että läheskään kaikkea perhe- ja lähisuhdeväkivaltaa ei ilmoiteta viranomaisille (THL 2019).

Tutkimukset eivät kuitenkaan anna täysin kattavaa kuvaa lähisuhdeväkivallan kokemuksista, tai hoitoon hakeutuvuudesta, koska Uudessa-Seelannissa esiintyvyyden lisäksi ei tutkittu hoitoon hakeutumisen prosenttimääriä, eikä brasilialaisessa tutkimuksessa tutkittu yleisesti Brasilian lähisuhdeväkivallan esiintyvyyksilukuja. On myös tärkeä korostaa, että tutkimuksissa harvoin tarkennetaan lähisuhdeväkivallan useita muotoja.

Naisten ja miesten eroja lähisuhdeväkivallan kokemuksissa on korostettava, koska lähisuhdeväkivalta vaikuttaa keskittyneen naiskeskeiseksi keskusteluksi, minkä takia naisten ja miesten kokemusten peilaaminen keskenään luo vastakkainasettelun näiden välille. Esiintyvyyksiluvuista voi tulkita, että joidenkin tutkimusten mukaan miehet ra-

portoivat melkein yhtä paljon lähisuhdeväkivallan kokemuksia, kuin naiset. Tutkimuksissa korostetaan, että miehet eivät raportoi läheskään kaikkia lähisuhdeväkivallan kokemuksia, mikä jättää avoimeksi, kuinka paljon miehet todellisuudessa kokevat lähisuhdeväkivaltaa.

5.2 Lähisuhdeväkivallan muodot

Turvakotityössä on olennaista auttaa asiakasta ymmärtämään, mitä hänelle on tapahtunut, mikä on väkivaltaa, ja mikä lasketaan rikokseksi. Asiakkaalla saattaa olla tietoisuutta lähisuhdeväkivallan muodoista, mutta eivät tunnista omaa kokemusta väkivalaksi (Tolmunen 2022), koska tutkimusten mukaan miehet ja naiset saattavat kokea lähisuhdeväkivaltaa eri muodoissa. 22 % miehistä ja 35 % naisista on kokenut puolison tekemää väkivaltaa suomalaisen tutkimuksen mukaan. Näistä miehet ovat kokeneet enemmän kovalla esineellä heittämistä ja läimäisyjä, naiset muun muassa liikkumisen estämistä ja kiinni tarttumista (Heiskanen ym. 2010: 46.). Samankaltaisia tuloksia syntyi Trinidad ja Tobagossa tehdyssä tutkimuksessa, jossa miehet kuvailivat fyysisen väkivallan muodoksi esineiden tai kuuman ruoan heittämistä (Joseph-Edwards ym. 2021). Miehet raportoivat tutkimuksessa lisäksi kuristamista, puremista ja aseella hyökkäämistä fyysisen väkivallan muodoiksi (Joseph-Edwards ym. 2021), mikä eroaa suomalaisen tutkimuksen tuloksista. Yleisesti parisuhteessa esiintyvän fyysisen väkivallan kokemusten määrässä ei sukupuolten välillä löytynyt eroa suomalaisessa tutkimuksessa (Heiskanen ym. 2010: 46).

Vaikka naiset kokevat useammin psyykkisiä seuraamuksia ja fyysisiä vammoja lähisuhdeväkivallasta (Heiskanen ym. 2010: 46), miehistä 29 % raportoi uusiseelantilaisessa tutkimuksessa kokeneensa fyysistä lähisuhdeväkivaltaa, ja 40 % raportoi kokeneensa henkistä väkivaltaa (Fanslow ym. 2022). Trinidad ja Tobagossa tehty tutkimus toisaalta raportoi, että jokainen lähisuhdeväkivaltaa kokenut tutkimukseen osallistunut mies on kokenut fyysistä ja henkistä väkivaltaa parisuhteessaan vuoden aikana.

Henkisen väkivallan muodoiksi suurin osa raportoi muun muassa kontrolloinnin, uhkailun lasten viemisellä, mielenterveyden kyseenalaistamisen, sekä uhkailun itsemurhalla, ja kaikki kertoivat henkisen väkivallan sisältäneen nimittelyä, itsetunnon heikentämistä ja loukkaamista. Yksi tutkituista kertoi myös kokeneensa seksuaalista hyväksikäyttöä. (Joseph-Edwards ym. 2021.) Tämä todettiin myös tutkimuksessa väkivaltaisista inti-

meistä parisuhteista irtaantumisesta, jossa vain yksi mies raportoi seksuaalista hyväksikäyttöä parisuhteessa (Dziewa ym. 2021). Suomalaisessa tutkimuksessa miesten kokemasta väkivallasta ilmeni samankaltaisia tuloksia. Nykyisessä parisuhteessa parisuhdeväkivaltaa kokeneista miehistä 49 % arvioi puolisonsa mustasukkaiseksi, ja monet raportoivat myös henkisen väkivallan muodoiksi nimittelyn, lannistamisen ja nöyryyttämisen, mutta näiden samankaltaisuuksien lisäksi monet miehet kertoivat puolisonsa myös rajoittavan ystävien ja sukulaisten tapaamista (Heiskanen ym. 2010: 29).

Tutkimus ilmaisi myös eroja naisten ja miesten välillä liittyen kontrolloimiseen. Naiset kokivat enemmän lannistavaa ja nöyryyttävää nimittelyä, mutta miehet kokivat enemmän naisten mustasukkaisuutta. Tutkimuksen myötä toisaalta myös ilmeni, että miehet, jotka eivät raportoineet kokeneensa väkivaltaa parisuhteessa, raportoivat kuitenkin puolison kontrolloivaa käytöstä. (Heiskanen ym. 2010: 29.). Kontrollointi kuvailtiin trinidad ja tobagolaisessa tutkimuksessa erääksi henkisen väkivallan muodoksi (Joseph-Edwards ym. 2021).

Uudessa-Seelannissa on todettu, että miehet tekevät lähisuhteissa enemmän fyysistä ja seksuaalista väkivaltaa (Fanslow ym. 2022), ja portugalilaisessa tutkimuksessa todettiin, että naiset kohdistavat kumppaniin enemmän henkistä väkivaltaa (Carmo ym. 2011).

Tutkimusten pohjalta voi tulkita, että miehet ja naiset raportoivat erityyppisiä lähisuuhdeväkivallan kokemuksia. Vaikka lähisuuhdeväkivallan kokemus on yksilöllinen ja ei usein vastaa tutkimusten luomaa kuvaa, tutkimuksista voi päätellä, että lähisuuhdeväkivalta ilmenee monilla eri tavoilla.

5.3 Lähisuuhdeväkivallan kokijan tyyppi

Turvakoti Toukolassa ei korostu erityisesti mikään tyyppi, mutta suurin osa miesasiakkaista on 18—44-vuotiaita (Tolmunen 2022). Havaintoa tukee myös tilastot turvakotien asiakkaista (THL 2020). Brasiliassa tehty tutkimus on kuitenkin osoittanut, että suurin osa lähisuuhdeväkivaltaa kokeneista miehistä olivat kaupunkialueen asukkaita, naimisissa olevia ja kouluttautuneita. Väkivaltaa tapahtui useimmiten uhrin kotona ja tekijä on ollut naiskumppani. Fyysistä väkivaltaa tehtiin suurimmalle osalle ilman asetta. (D'Avila ym. 2016.)

Samankaltainen tulos saavutettiin Portugalissa vuosien 2007—2009 välillä tehdyssä tutkimuksessa, jossa tarkennettiin miesten ikähaarukaksi 18—89 vuotta. Suurin osa tutkimukseen osallistuvista miehistä olivat myös naimisissa, kouluttautuneita, töissä käyviä, ja väkivallan tekijä on ollut naiskumppani. Tutkimus lisäsi myös, että noin 16 % miehistä raportoi kokeneensa lapsena hyväksikäyttöä. Tutkimus tarkensi myös väkivallan tekijän ikähaarukaksi 19—81 vuotta, ja suurimmalla osalla oli historiassaan lähisuhdeväkivaltaa. (Carmo ym. 2011.) Naisten kohdalla taas lähisuhdeväkivaltaa kokevat eniten ulkomaalaistaustaiset ja vammaiset naiset (Oikeusministeriö 2020: 15).

5.4 Lähisuhdeväkivallan seuraukset

5.4.1 Vaikutukset elämänlaatuun

Lähisuhdeväkivallan vaikutukset vaikuttavat olevan samankaltaisia miesten ja naisten välillä turvakodissa Tolmusen havaintojen mukaan, mutta miesasiakkaiden kohdalla korostuu lisäksi maskuliinisuuden tai miehisyyden menettämisen tunne, häpeä sukupuolen takia ja huoltajusasioista huolehtiminen. Dobashin ja Dobashin (2004) tutkimuksessa naisten tekemästä väkivallasta intiimeissä suhteissa todettiin, että 26 % miehistä, jotka kertoivat väkivallan vaikutuksista heihin, eivät kokeneet väkivaltaa haitalliseksi. 20 % taas koki, että väkivalta oli oikeutettua. 14 % kuitenkin oli vihaisia tai yllättyneitä, ja 6 % koki olevansa uhreja. Osa miehistä kertoi myös, että he kokevat joskus väkivallan koomiseksi. Tulokset ovat ristiriitaisia Suomalaisen tutkimuksen kanssa, jossa miehet raportoivat lähisuhdeväkivallan suurimmiksi vaikutuksiksi masennuksen, vihan ja järkytyksen (Heiskanen ym. 2010: 24). Tutkimuksessa väkivaltaisista intiimeistä parisuhteista irtaantumisesta totesi näiden lisäksi, että miehet kertoivat väkivaltaisen suhteen painostavaksi (Dziewa ym. 2021).

Muut tutkimukset tukevat myös tuloksia väkivallan vaikutuksista miesten hyvinvointiin. Miehet raportoivat lähisuhdeväkivallan vaikutuksiksi muun muassa identiteetin ja omanarvon menetyksen, sekä eristäytyneisyyden ja itsetuhoisuuden (Borja & Brayford & Kenkre & Wallace & Wallace 2019; Tsui 2014). Miehet raportoivat myös merkittäviä pitkäaikaisia fyysisiä ja mielenterveydellisiä vaikutuksia, kuten vammoja, posttraumaattista stressihäiriötä, sekä eristäytyneisyyttä ja yksinäisyyttä. Lähisuhdeväkivallan kokemukset saattavat johtaa päihteiden väärinkäyttöön ja ahdistuneisuuteen, sekä vaikeuksiin uusien suhteiden muodostamisessa.

Turvakotityössä on havaittu, että miesasiakkaat usein pelkäävät ”jäävänsä jalkoihin” huoltajuusasioissa, ja kokevat, että viranomaiset eivät ota heidän asiaa yhtä vakavasti, kuin lapsen äidin (Tolmunen 2022). On tutkittu, että lähisuhdeväkivaltaa kokeneen miehen suhde lapsiin voi kärsiä väkivaltaisen puolison toimesta. Miehet eivät välttämättä uskalla lähteä väkivaltaisesta parisuhteesta, koska puoliso voi uhkailla, että mies ei enää saa tavata lapsia. (Bates ym. 2022.)

5.4.2 Hoitoon hakeutuminen ja kokemusten käsitteleminen

Turvakotityössä korostetaan, että avun hakeminen on vastuunottoa omasta tilanteesta, eikä millään tavalla hävettävä asia (Tolmunen 2022). Tutkimuksessa lähisuhdeväkivallan miesuhrien palveluiden käytön määrästä totesi, että 25 % miesuhreista ei hakeutunut minkään palvelun piiriin. Vain 25 % miehistä soitti puhelinpalveluun ja 33 % hakeutui turvakotiin. (Tsui 2014.)

Kuten portugalilaisessa tutkimuksessa todettiin, miehet ovat haluttomia hakemaan apua lähisuhdeväkivallan kokemuksiin (D’Avila ym. 2016). Samanlainen päätelmä tehtiin Trinidad ja Tobagossa, jossa maskuliinisuuden tunteen säilyminen esti miesten avun hakemisen (Joseph-Edwards ym. 2021). Päätelmiä tukee myös uusiseelantilainen vertailututkimus, joka tarkensi, että naiset hakivat enemmän apua, kuin miehet (Fanslow ym. 2022). Eräässä tutkimuksessa osa miehistä mainitsi parisuhteesta pois hakeutumisen syyksi jonkin toisen henkilön, esimerkiksi tukihenkilön tai terapeutin (Dziewa ym. 2021).

Avun hakemisen esteeksi on todettu muun muassa paljastumisen pelko, maskuliinisuuden haastaminen, ja suhteeseen sitoutuminen. Näiden lisäksi miehet ovat eräässä tutkimuksessa todenneet hoitoon hakeutumisen esteiksi itsevarmuuden heikkenemisen, epätoivon, näkymättömyyden tunteen, ja epäselvän käsityksen tarjolla olevista palveluista. Monet miehet kyseenalaistavat virallisten palveluiden hyödyllisyyden, mutta kokivat saavansa apua ystäviltä ja perheenjäseniltä. Moni mies on raportoinut pelkäävänsä sitä, että viranomaiset eivät usko heidän kokemuksiin, ja että väkivalta kotona jatkuu. (Feder ym. 2019.) Samankaltaisia tuloksia on tehty myös naisten vaikeuksista avun hakemisessa (Fugate & Engel & Landis & Naureckas & Riordan 2005), mutta miehet raportoivat avun hakemisen haasteeksi näiden lisäksi stereotyyppiset käsitykset miehiisyydestä. (Feder ym. 2019.)

Vaikka miehillä ja naisilla on samankaltaisia esteitä ja vaikeuksia avun hakemiseen, miehillä vaikuttaa olevan ylimääräinen sukupuoleen liittyvä este. MIELI Suomen Mielenterveys ry toteutti kyselyn vuonna 2021, jossa kerättiin tietoa, mikä estää miehiä haikautumasta avun piiriin, ja miten avun hakemisen voitaisiin helpottaa. Kysely koski mielenterveyteen liittyviä asioita, mutta kyselyn vastauksissa ilmeni yleisesti tarve avun hakemisen helpottamiseen. Miehet toivoivat ”rautalangasta vääntämistä” palveluiden tarjoamisessa, avun hakemisen normalisointia, lisää tietoa palveluista, asenneilmapiirin muutosta, miehille kohdistettuja palveluja, miestyöntekijöitä, ja positiivista mieskuvaa. Miehet toivat ilmi kyselyssä, että voi olla ahdistavaa mennä paikkaan, jossa viestit näyttävät miehet oletusarvoisesti pahantekijänä. (MIELI Suomen Mielenterveys ry 2022.)

Lähisuhdeväkivallan miesuhrit tarvitsevat ulkopuolista kokemusten tunnistamista, turvallisuutta ja uudelleenrakentamista väkivallan kokemusten jälkeen. Ilman kokemusten tunnistamista, miehet eivät välttämättä pysty hyväksyä uhrin roolia, minkä myötä elämän uudelleenrakentaminen ei ole mahdollista. Oleellista olisi korostaa lähisuhdeväkivallan palveluita myös miehille tarkoitettuna. (Borja ym. 2019.) Yhteiskunnassamme vallitsevat ennakkoluulot ja stereotyyppit estävät palvelujen kehittämisen niin, että ne olisivat soveltuvia myös miesten tarpeisiin lähisuhdeväkivallan kokemuksissa. Asenteita tulisi ensin muokata, jolloin yhteiskunnan järjestelmiä voidaan radikaalisti muuttaa. (Bates ym. 2022.)

Trinidad ja Tobagossa tehtyyn tutkimukseen (Joseph-Edwards ym. 2021) osallistuneet miehet kertoivat käsittelevänsä lähisuhdeväkivaltakokemuksia monilla eri tavoilla. Tutkimukseen osallistuneista kymmenestä miehestä viisi raportoi käsittelytavaksi kumppanin välttelemisen. Kaksi tutkimukseen osallistuneista kertoi käsittelytavaksi alkoholin kulutuksen. Yksi raportoi käsittelytavaksi joogan, ja yksi kertoi käsittelevänsä asiaa kaikilla tavoilla. Osa osallistujista myös ilmaisi käsittelytavaksi asian hyväksymisen ja sietämisen. Sietäminen ja välttely todettiin käsittelytavaksi myös toisessa tutkimuksessa, jossa miehet kertoivat sopeutuvansa väkivaltaiseen parisuhteeseen välttelemällä kohtaamisia, jotka voivat kärjistyä väkivaltaiseksi. Tässä tutkimuksessa osa miehistä myös lisäsi kokevansa syyllisyyttä, että he eivät tee naiskumppaniaan onnelliseksi. (Dziawa ym. 2021.)

5.5 Tutkimusten rajoitukset ja ristiriitaisuudet

Turvakodin miesasiakkaiden kanssa työskennellessä on olennaista korostaa, että lähisuhdeväkivalta ei ole yksiselitteinen ilmiö, ja se on myös hyvin yksilöllinen kokemus (Tolmunen 2022). Tästä syystä tutkimuksia ei tule pitää koko totuutta ilmentävänä asiana, vaan tutkimuksia tulee tarkastella kriittisesti. Tutkimuksia on kuitenkin hyvä hyödyntää miesasiakkaiden kanssa työskennellessä (Tolmunen 2022), koska useat tutkimukset osoittavat miesten kokevan lähisuhdeväkivaltaa, ja mainitsevat, että miehet eivät raportoi läheskään kaikkia lähisuhdeväkivallan kokemuksia, mikä voi luoda käsityksen lähisuhdeväkivallan vallitsevuudesta sukupuolesta riippumatta.

Lähisuhdeväkivaltaan liittyvä keskustelu on ollut pitkään suosittu väittelyn kohde, koska tutkimusten tulokset ovat usein ristiriitaisia keskenään. Jotkut tutkimukset osoittavat, että naiset ja miehet ovat yhtä väkivaltaisia lähisuhteissa, ja jotkut taas osoittavat miesten olevan pääasiallisesti väkivaltaisia. Keskustelussa ja ristiriitojen esiin tuomisessa on tärkeää huomioida, mikä määrittellään väkivallaksi. Tämä myös määrittelee, kuka on uhri. (Dobash ym. 2004.)

Lähisuhdeväkivalta on monimutkainen ja monimuotoinen käsite, ja esimerkiksi parikuntien välillä tapahtuvan väkivallan kohdalla voi olla haasteellista erottaa kuka on uhri ja kuka on tekijä. Lähisuhdeväkivaltaa voi tapahtua molemmin suuntaisesti ja vaihtelevasti eri muodoissa. Eräässä tutkimuksessa on kuitenkin todettu, että vaikka lähisuhdeväkivalta olisi parisuhteessa molemmin suuntaista, tästä huolimatta miehet luokitellaan helposti tekijöiksi ja naiset uhreiksi. (Bates & Hine & Jayes & Noku 2020.)

On myös olennaista huomioida syitä, miksi tutkimusten tulokset ovat ristiriitaisia. Uusi-seelantilaisessa tutkimuksessa naisten miehiin kohdistamasta lähisuhdeväkivallasta osoitti, että tutkimukseen vastasi vain 62 % kysytyistä. Tutkimus täten tarkensi, että tutkimustulokset voivat olla vääristyneitä, ja voivat aliarvioida todellisen miehiin kohdistuvan lähisuhdeväkivallan esiintyvyyden ja vakavuuden. Ihmiset eivät välttämättä ilmaise tutkimuksissa lähisuhdeväkivallan kokemuksiaan, varsinkin jos he kokevat tutkimuksen ajankohtana lähisuhdeväkivaltaa, jolloin asia on heille erityisen ajankohtainen ja arka. (Fanslow ym. 2022.)

6 Väkivaltatyön palvelut

Turvakodin miesasiakkailta voi olla epäselvyyttä, mitä palveluja on tarjolla, ja voivatko miehet näihin hakeutua (Tolmunen 2022). On tutkittu, että monet palvelut, kuten hälytyspalvelut, ovat suunniteltu käsittelemään miesten kohdistamaa lähisuhdeväkivaltaa naisia kohtaan, mutta ei toisinpäin. Samankaltainen valmistautuminen ja asennoituminen ilmenee esimerkiksi lainsäädännössä ja sosiaalipalveluissa. Ongelmaksi nousee palveluiden sopimattomuus todelliseen tilanteeseen, jossa naisten tekemä väkivalta miehiä kohtaan on yhtä vakava ongelma, kuin miesten kohdistama lähisuhdeväkivalta naisiin. (Dobash ym. 2004.) Palveluja on kuitenkin saatavilla monessa eri muodossa ja moneen tarkoitukseen. Mieserityisille palveluille on kysyntää, koska miehet hakeutuvat matalammalla kynnyksellä miehille kohdennettuihin palveluihin (Feder ym. 2019).

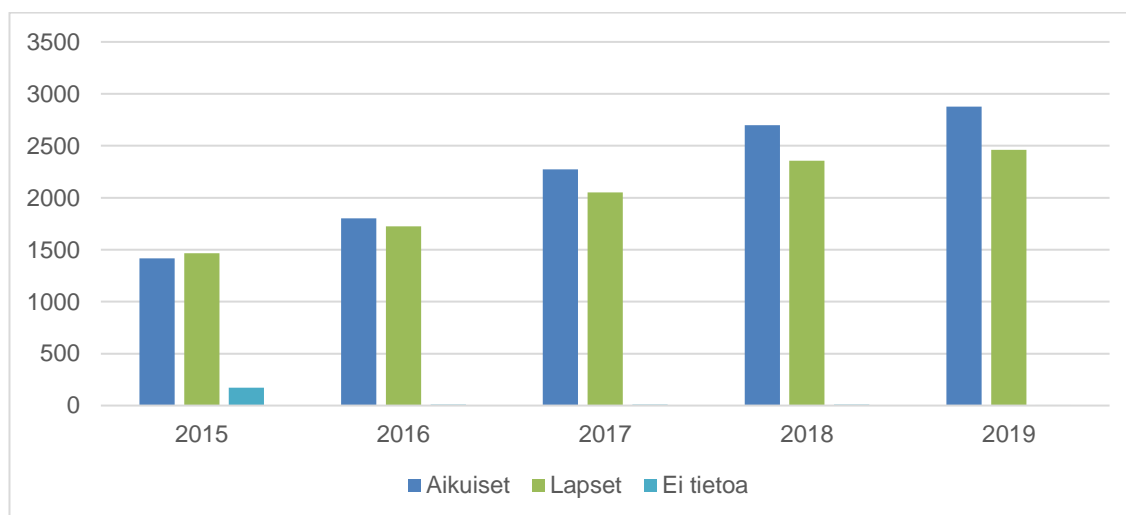
Yleisillä palveluilla tarkoitetaan väkivaltatyön palveluja, jotka ovat tarkoitettu kaikille tai johonkin tiettyyn tarkoitukseen lähisuhdeväkivallan kokijalle. Yleisten palvelujen jälkeen kuvataan väkivaltaisille naisille ja miehille tarkoitettuja palveluja, joihin lukija voi esimerkiksi ohjata väkivaltaisen läheisen tai kumppanin. Lopuksi tarkennetaan mieserityiseen työhön erikoistuneita palveluja lähisuhdeväkivaltaa kokeneille. Miestyössä ja mieserityisessä työtöteessä huomioidaan miehiin liittyvät biologiset, psykologiset ja sosiokulttuuriset tekijät. Miestyössä tehdään sosiaali-, terveys- ja kasvatustieteiden ammattilaisia työtä ja vertaistoimintaa miesten tueksi. Mieserityinen työtöte tarkoittaa, että toiminnan keskiössä on mies. (Miessakit ry 2022a.)

Akuuteissa väkivallan tilanteissa tulee aina soittaa hätänumeroon, ja epäselvissä tilanteissa voi olla yhteydessä sosiaali- ja kriisipäivystykseen. Nollalinjan auttava puhelin ja chat taas tarjoavat tukea lähisuhdeväkivaltaa kohdanneille suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi, sekä puhelimitse tulkkauspalveluja hyödyntäen arabian, darin, farsin, somalin, soranin ja venäjän kielillä. Puhelinpalvelu on auki kaikkina kellonaikoina, vuoden jokaisena päivänä. Palvelu tarjoaa myös tietoa vapaista turvakotipaikoista. Nollalinja on Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen järjestämä. Palveluntuottajana toimii Settlementti Tampere ry. (Nollalinja 2021; THL 2022a.)

Turvakotitoiminta on yleisesti maailmalla tiukasti yhteyksissä naisliikkeeseen, mutta suomalainen turvakotijärjestelmä on poikkeuksellinen, koska sen juuret ovat ensikotitoiminnassa ja lastensuojelussa, ja turvakodit ovat avoinna myös miehille. Turvakotipalveluiden määrä on kuitenkin todettu riittämättömäksi ongelmaan suhteutettuna.

Suomessa ensi- ja turvakotien liiton jäsenyhdistykset tarjoavat turvakotipalveluja, joihin voi hakeutua asumaan väliaikaisesti kuka tahansa lähisuhdeväkivaltaa kokenut henkilö, ne ovat auki vuorokauden ympäri, ja näissä toimii sosiaali- ja/tai terveysalan koulutuksen saanut henkilöstö. Turvakotijakson jälkeen asiakas voi hakeutua jälkihuollollisiin palveluihin, kuten lähisuhdeväkivaltatyön yksikköön, tai tuetun asumisen piiriin. (Laine 2010.)

Asiakkaista on kerätty THL:n määrittelemät tiedot asiakastietojärjestelmiin vuodesta 2015 alkaen. Turvakotien asiakkaiden määrä on kasvanut vuosittain vuodesta 2015 alkaen. Vuonna 2015 turvakodeissa oli asiakkaita 3055. (THL 2020.) Vuonna 2019 Suomen turvakodeissa oli yhteensä 5354 asiakasta, joista aikuisia oli 54 %. Näistä miehiä oli 9 %. Miesten määrä kasvoi kuudella prosentilla edellisvuodesta. (THL 2019.) Miesasiakkaiden määrät ovat havainnollistettu kuviossa (Kuvio 1).

Kuvio 1. Turvakotien asiakasmäärät vuosilta 2015-2019 (THL 2020).

Miesasiakkaista 42 % oli 25—44-vuotiaita. Miesasiakkaissa oli suhteellisesti enemmän nuorempia ja vanhempia asiakkaita kuin naisasiakkaissa. (THL 2020.) Suomen turvakotien miesasiakkaiden määrät iän mukaan ovat listattuna taulukossa (Taulukko 1).

Ikä	N	%
18-24	64	25
25-34	60	23
35-44	50	19
45-54	28	11
55-64	27	10
65-74	14	5
75-84	13	5
85+	4	2
Yhteensä	260	100

Taulukko 1. Vuonna 2019 turvakodeissa olleet miesasiakkaat iän mukaan (THL 2020).

Nettiturvakoti on Ensi- ja turvakotien liiton verkkopalvelu, joka tarjoaa tietoa, keskusteluapua, sekä tarinoita perhe- ja lähisuhdeväkivallasta ja siitä selviytymisestä. Sivustolla toimii Apua väkivaltaan -chat ja Lasten ja nuorten chat suomen ja ruotsin kielillä. (Nettiturvakoti 2022a.) Sivusto tarjoaa kattavasti tietoa, josta on hyötyä väkivaltaa kohdanneille, väkivaltaa käyttäville, läheisestä huolissaan oleville, sekä lapsille ja nuorille. Sivustolla voi tutustua turvasuunnitelmaan, lähisuhdeväkivallasta liittyviin myytteihin ja muiden tarinoin, sekä tehdä testejä tunnistaakseen väkivallan. (Nettiturvakoti 2022b.) Nettiturvakoti tarjoaa myös kattavasti lisätietoja oman tilanteen arvioimiseen, sekä neuvoja muun muassa väkivaltatilanteiden välttämiseen, eroamiseen ja lapsiin liittyviin asioihin. (Nettiturvakoti 2022c.)

Naisen väkivaltaisuudesta on vaikea puhua, ja se on edelleen vaiettu aihe (Maria Akatemia 2022). Maria Akatemia auttaa naisia ottamaan vastuuta omista tunteista ja käyttäytymisestä käsittelemällä pahoinvointia, joka voi johtaa väkivaltaisuuteen. Avuksi asiakkaalle tarjotaan ehkäisevän väkivaltatyön aiheeseen liittyviä koulutuksia, päivystystä ja chat-palveluja. (Maria Akatemia 2022.) Tällä hetkellä Maria Akatemian tarjoamia chat-palveluja ovat Naisenväkivalta.fi, jossa naiset voivat käsitellä omia itsehillinnän vaikeuksia liittyen väkivaltaan ja aggressioon, ja Keijun Varjo –toiminta taas tukee 15–28-vuotiaita nuoria naisia oman väkivaltaisuuden kysymyksissä (Naisenväkivalta.fi 2022). Chat -palvelujen lisäksi Maria Akatemia päivystää Avoin linja -puhelinpalvelussa, joka on tarkoitettu naisille, jotka käyttävät tai pelkäävät käyttävänsä väkivaltaa. Puhelimesta väkivaltatyön asiantuntija voi ohjeistaa asiakkaan yksilökeskusteluihin tai

vertaisryhmiin. Päivystyslinjojen ohella Maria Akatemia toteuttaa Demeter -työtä Helsingissä ja Tampereella. Demeter -työ tuo esiin naisen piilotetun aggressiivisen puolen, ja keskittyy ennaltaehkäisevään perhe- ja lähisuhdeväkivaltatyöhön, jossa erikoistutaan naisen henkisen ja fyysisen väkivallan dynamiikkaan. (Maria Akatemia 2022.)

Lyömätön Linja on lähisuhdeväkivaltaa käyttäville tai sen käyttämistä pelkääville miehille tarkoitettu toimintamuoto. Tarkoituksena on omien tapojen ymmärtäminen ja taustatekijöiden hahmottaminen. Työtä voidaan tehdä kasvotusten, ryhmissä, puhelimitse, tai verkkovälitteisesti. (Miessakit 2022a.) Miehen Linja on Suomeen muuttaneille lähisuhdeväkivaltaa käyttäville miehille tarkoitettu palvelu. Palvelussa voi keskustella mistäkin perhe-elämään liittyvistä asioista. (Lyömätön Linja Espoossa 2022a.) Ensimmäisen tapaamisen voi sopia chatin, sähköpostin tai lomakkeen kautta. (Lyömätön Linja Espoossa 2022b.) Jussi-työssä tuetaan miehiä löytämään väkivallattomia ongelmanratkaisukeinoja. Työ on tarkoitettu miehille, jotka haluavat lopettaa tai ennaltaehkäistä lähisuhdeväkivallan käytön. Toimintaan voi ottaa yhteyttä Nettiturvakodin sivuilta. (Apueroon.fi 2022a.)

Seri-tukikeskus on matalan kynnyksen palvelu, joka tarjoaa yli 16-vuotiaille seksuaaliväkivaltaa kohdanneille oikeuslääketieteellistä tutkimusta, traumatukea, psykologista neuvontaa ja terapiaa. Seri-tukikeskuksia on yhteensä 18 ympäri Suomea (THL 2022b.)

Rikosuhripäivystys (RIKU) tarjoaa rikoksen tai rikosyrityksen uhreille, sekä rikoksen todistajille tukipalveluita chatissä ja puhelimitse suomen ja ruotsin kielillä. Näiden kanalien lisäksi RIKU:lla on 31 palvelupistettä ympäri Suomea, joista voi saada maksutonta tukea ja neuvontaa. RIKU tarjoaa myös tarvittaessa tukihenkilöä esimerkiksi oikeudenkäyntiin. Rikosuhripäivystys parantaa uhrin, läheisten ja todistajan asemaa. (Riku.fi 2022.)

Muita palveluita väkivaltaa kokeneille ovat Mielenterveystalo, MIELI Suomen Mielenterveys ry:n kriisipuhelin, Kuurojen auttava linja, Perheväkivaltaklinikka, Raiskauskeskus, Setlementti Puijola, Suomen evankelis-luterilainen kirkko, Suvanto ry, Narsismin uhrien tuki ry, Välitä!, sekä DIDAR ja SOPU-työ, jotka tarjoavat keskusteluapua kunnia- väkivaltaan liittyvissä asioissa (THL 2022c).

Mieserityiseen työhön erikoistunut Miessakit ry luo matalan kynnyksen vertaistoimintaa tuki- ja kriisipalveluiden muodossa, kouluttaa vertaisia ja ammattilaisia, rakentaa organisaatioiden miestyötä ja osallistuu yhteiskunnalliseen keskusteluun. Miessakit ry:n keskiössä ovat miesten tarpeet, tavoitellen miesten hyvinvoinnin vahvistumista. Kaikki Miessakit ry:n toimijat ovat miehiä. (Miessakit ry 2022b.) Miessakit ry:llä on myös Väki-valtaa Kokeneet Miehet -toiminta, joka tarjoaa väkivaltaa kotona tai kadulla kohdanneille miehille apua (Miessakit ry 2022d). Toiminta järjestää luottamuksellista ja maksutonta keskusteluapua ja vertaisryhmätoimintaa, jossa kokemuksia voi käsitellä. Toimintaan voi lähteä mukaan täyttämällä miessakit.fi -sivulla olevan yhteydenottolomakkeen, soittamalla päivystyspuhelimeen. Toimintaan voi myös lähettää sähköpostia. Toimintaa tarjotaan suomen kielen lisäksi englanniksi ja ruotsiksi. (Miessakit ry 2022c.)

MIELI – Suomen Mielenterveys ry:n Miehen Mieli -hanke myös kehittää, edistää ja toteuttaa mieserityistä työtettä Etelä-Karjalassa 2021—2024 aikana. Tavoitteena on tarjota miehille suunnattua ehkäisevää mielenterveys- ja kriisityötä. (MIELI – Suomen Mielenterveys ry.) Tässä yhteistyökumppanina toimii muun muassa Miesplus ry, joka tuottaa digitaalista kokemuksiin perustuvaa keskustelua miesten mielenterveydestä ja hyvinvoinnista. Järjestön tavoitteena on purkaa miehen malliin liittyvää ylisukupolvista taakkaa ja vaatimuksia. (Miesplus ry.)

Ensi- ja turvakotien liiton Apuaeroon.fi -sivustolla tarjotaan tietoa erosta selviämisestä ja siihen liittyvistä prosesseista. Vanhemmat sopivat eron jälkeen lapsen huollosta, asumisesta, tapaamisoikeudesta sekä elatuksesta muiden käytännön asioiden lisäksi. Sivusto tukee asioiden sopimisessa sekä sopimusten laatimisessa. (Apuaeroon.fi 2022b.)

7 Opas turvakotien miesasiakkaille

7.1 Esittely ja oppaan tarve

Opinnäytetyö toimii tutkimus- ja teoriapohjana oppaalle, joka valmistui Pääkaupungin turvakoti ry:lle. Oppaan kohderyhmäksi rajautui asiakkaat työntekijöiden sijaan, koska työntekijöillä on Tolmusen (2022) mukaan tietämystä ja osaamista mieserityisestä työstä ja miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta. Asiakkaista valittiin miesasiakkaat turvakodin käytännön tarpeen, laajan aihepiirin ja oman mielenkiinnon takia.

Turvakodilla ilmeni kehittämistarve miesten kokeman lähisuhdeväkivallan käsittelemisessä. Tolmusen (2022) mukaan miesasiakkaat eivät ole harvinaisuuksia turvakodissa, mutta turvakotien materiaaleissa on tällä hetkellä käytössä ainoastaan naisille suunnattu opas lähisuhdeväkivallan kokemusten käsittelemisestä. Tolmunen kertoi, että miesasiakkaille suunnatusta oppaasta olisi hyötyä miesasiakkaille, jotka eivät välttämättä tiedä kaikista tarjolla olevista palveluista ja miesten kokemuksista lähisuhdeväkivallasta. Tolmunen korosti myös miesten kokemaa lähisuhdeväkivallan stigmaa yhteiskunnassamme. Turvakotityössä on huomattu miesasiakkaiden osalta häpeää ja epätietoisuutta, koska moni saattaa ajatella olevansa ainoa mies, joka turvakotiin on hakeutunut.

Prosessin myötä päätettiin, että opas olisi yleinen katsaus miesten kokemaan lähisuhdeväkivaltaan ja miehistä turvakodin asiakkaina. Opas voisi hälventää asiaan liittyvää häpeää ja epätietoisuutta, koska asiakasta voi helpottaa tieto siitä, etteivät miehet ole turvakodin asiakkaina harvinaisia, ja lähisuhdeväkivalta ilmiönä on yleinen. Häpeän hälventämisessä on oleellista tuoda ilmi lähisuhdeväkivalta ilmiönä. Omat vaikeat tunteet kuuluvat asiaan, eikä asiakas ole asian kanssa yksin. Turvakotiin tullessa nousee esiin väistämättä tiettyjä teemoja, esimerkiksi liittyen huoltajuuteen ja isyyteen. On tärkeä korostaa, että isyys jatkuu, vaikka parisuhde katkeaisi, ja huoltajilla on lähtökohtaisesti samat oikeudet sukupuolesta riippumatta. (Tolmunen 2022.)

Oppaan ja opinnäytetyön valmistamisessa ei haastateltu asiakkaita, koska se ei ollut tarpeellista työn valmistamisen kannalta. Miesasiakkaiden haastattelemisen olisi ollut hedelmällistä ja mielenkiintoista, ja tätä vaihtoehtoa tarkasteltiin, mutta tarkkojen tutkimuslupasäännösten ja työn luonteen takia haastattelut eivät olleet tähän tarpeeseen soveltuvia. Tolmusen kanssa sovittiin, että työelämähavainnot miesasiakkaiden käytöksestä ja ilmaistusta ajatuksista, sekä teoria ja tutkimustausta tilastoista ja kokemuksista ovat riittäviä luomaan oppaan miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta. Mikäli opas olisi ollut miesten kokemuksista turvakotiasiakkuudesta, tähän olisi ollut oleellista nostaa turvakotien miesasiakkaiden kokemuksia haastattelujen avulla.

Keskusteluissa Tolmusen kanssa oppaasta muovautui tieteellisen tekstin sijaan selkokielinen, visuaalisesti miellyttävä ja sopivan pituinen kokonaisuus, jossa puhutellaan lukijaa otsikoiden ja sanavalintojen avulla. Tärkeäksi osaksi opasta kehittyi ”yksityisestä yleiseen” -kaava, johon tilastot ja teoria tuotiin luomaan kehystä lukijan kokemukselle.

Lukujen alussa puhutellaan lukijaa ja sanoitetaan heidän mahdollisia ajatuksia, joista siirrytään avaamaan tarkemmin ilmiön taustoja.

Turvakotien henkilökunta voi tarvittaessa jakaa opasta turvakotiin tuleville miesasiakkaille esimerkiksi alkuhaastattelussa, kun asiakkuus aloitetaan. Opas saattaa kiinnostaa muitakin turvakoteja tai väkivaltatyön palveluja Suomessa ja sitä voidaan jakaa verkostoissa eteenpäin.

7.2 Sisältö

Miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta on paljon materiaalia ja tutkimuksia eri näkökulmista. Tarkoituksena oli luoda kuva lähisuhdeväkivallan vallitsevuudesta, minkä takia opinnäytetyössä ja oppaassa ei ole erityisen tarkkaa rajausta tiettyyn näkökulmaan. Rajaukseksi valikoitui miesten kokemukset lähisuhdeväkivallasta ja sisältö muodostui yhteistyössä Tolmusen kanssa. Tolmunen antoi toiveeksi huoltajuuksasiat ja turvakotien miesasiakkaiden määrät lisättäväksi oppaaseen.

Opas valmistettiin Word -tiedostoon, koska se soveltui tähän tarpeeseen. Valmis opas kuitenkin otettiin käyttöön PDF-muodossa. Väriteemaksi valikoitui vihreä ja valkoinen. Vihreä väri on Pääkaupungin turvakoti ry:n väri, minkä takia se valikoitui kansilehden pääväriksi (Kuva 2). Visuaalisena elementtinä kansilehteen valikoitui kuva puun lehdistä, joiden takaa paistaa aurinko. Tämän visuaalisen elementin tarkoituksena oli symboloida toivoa. Oppaan rakenne on selkeä ja pelkistetty ilman kaavioita tai taulukoita, teksti on selkokielistä ja helppolukuista, huomioiden erilaisissa tilanteissa olevat henkilöt. Otsikot ja lukujen ensimmäiset lauseet ovat tarkoitettu lukijaa puhutteleviksi ja mahdollisia ajatuksia heijastaviksi. Otsikot ovat myös muotoiltu helposti ymmärrettäviksi ja suuriksi saavutettavuussyistä. Oppaan ei myöskään ollut tarkoitus antaa vaikutelmaa kevyestä aiheesta, mutta oppaan tarkoitus oli olla helposti luettava, minkä takia tekstissä ei ole lähdeviitteitä. Tekstissä on myös nostettu ydinasioita erillisiin laatikoihin ja oppaan lopussa on ydinasioita listattuna, mikäli lukija kokee oppaan lukemisen työlääksi. Tolmusen havainnoista tuli ilmi, että kriisissä olevat asiakkaat eivät välttämättä ole kykeneväisiä lukemaan asiatekstiä monta sivua.

Kuva 2. Oppaan kansilehti

Oppaassa on lähisuhdeväkivaltaa eri tavoin käsitteleviä kappaleita, mutta tarkoituksena ei ollut tehdä tieteellistä tai akateemista opasta. Opinnäytetyön tutkimus- ja teoriaosio käsittelee Pääkaupungin turvakoti ry:n palveluita; väkivallan taustoja eli sen termit ja historia; lähisuhdeväkivaltaa yhteiskunnassamme eli maskuliinisuutta, häpeää, kulttuuria, LGBT+ kokemuksia ja väkivaltatyön palveluja; naisten ja miesten eroja lähisuhdeväkivallan kokemuksissa eli esiintyvyys, väkivallan kokijan tyyppi, väkivallan muodot ja seuraukset, joka sisältää vaikutukset elämänlaatuun, kokemusten käsittely ja hoitoon hakeutuvuus; sekä viimeisenä tutkimusten rajoitukset ja ristiriitaisuudet.

Opinnäytetyön luvussa ”Pääkaupungin turvakoti ry” esitellään perusteellisesti kyseisen yhdistyksen toimintamuodot, arvot ja tarkoitus. Tätä ei oppaassa erityisesti avata, koska opas on tarkoitettu Pääkaupungin turvakoti ry:n turvakotiin hakeutuneelle asiakkaalle. Turvakotiin hakeutuneesta asiakkaasta voi olettaa, että hän tietää tai tulee tietä-

mään yhdistyksestä ainakin pintapuolisesti. Opinnäytetyössä esitetyt lähisuhdeväkivallan ilmiöt yhteiskunnassa ovat esitelty oppaassa eri kappaleissa, tuoden ilmi maskuliinisuuden ja häpeän vaikutuksia avun hakemiseen, kulttuurin vaikutuksia miesten kasvatukseen, sekä LGBT+ yhteisössä esiintyvää lähisuhdeväkivaltaa. Opinnäytetyön luku ”Naisten ja miesten erot lähisuhdeväkivallan kokemuksissa” on ripoteltu oppaan eri kappaleisiin luoden vertailukohteen jokaiseen näkökulmaan. ”Väkivaltatyön palvelut” - luku on oppaassa tarkemmin eroteltuna ja selkeytettynä. Opinnäytetyössä taustoitetaan perusteellisemmin hoitoon hakeutuvuutta ja palveluiden käyttöä, koska se luo keskustelun lähisuhdeväkivallan ilmiön ja miesten kokeman häpeän ja muiden avun hakemisen esteiden välille. Tästä on oppaassa mainintoja, jotta lukija ymmärtää, että avun hakeminen on vastuullinen teko.

Oppaan lukujen nimiksi valikoitui lukijaa puhuttelevat ”Miten väkivalta ilmenee?”, ”Olenko ainoa?”, ”Millaista lähisuhdeväkivaltaa miehet tyypillisesti kokevat, ja kuka sitä kokee?”, ”Millaiset tunteet ovat tyypillisiä?”, ”Miten lähisuhdeväkivalta voi vaikuttaa elämään?” ja ”Mistä saan apua ja neuvontaa?”. Näiden lisäksi oppaan lopussa on oppaan ydinasiat, palvelujen yhteystiedot kootusti, sekä lisämateriaalia. Nämä luvut ovat näkyvillä sisällysluettelossa (Kuva 3).

Sisällys

Alkusanat	1
Miten väkivalta ilmenee?	1
Olenko ainoa?	4
Millaista lähisuhdeväkivaltaa miehet tyypillisesti kokevat, ja kuka sitä kokee?	5
Millaiset tunteet ovat tyypillisiä?	6
Miten lähisuhdeväkivalta voi vaikuttaa elämään?	7
Mistä saan apua ja neuvontaa?	9
Lopuksi	12
Ydinasiat	13
Palvelujen yhteystietoja kootusti	14
Lähteet	16
Lisämateriaalia	18

Kuva 3. Oppaan sisällysluettelo

Oppaan alussa esitellään lyhyesti, mistä on kyse ja kenelle opas on tarkoitettu. Miten väkivalta ilmenee? -luvussa kuvaillaan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan termejä ja avataan näiden historiaa, jotta termit tulevat lukijalle tutuksi lukiessa opasta.

Turvakodin miesasiakkailta ei Tolmuseen mukaan usein ole ymmärrystä siitä, kuinka yleistä lähisuhdeväkivaltaa on, minkä takia ”Olenko ainoa?” -luvussa avataan miesten kokeman lähisuhdeväkivallan esiintyvyyttä ympäri maailmaa. Kappaleessa vertaillaan myös naisten ja miesten eroja heijastaen ongelman vallitsevuutta, ja täten toivon mukaan vähentäen lukijan tunnetta yksin olemisesta lähisuhdeväkivallan kokemusten suhteen. Luvussa myös puhutellaan lukijaa sanoittamalla mahdollisia ajatuksia siitä, että hän on ainoa lähisuhdeväkivaltaa kokenut mies.

Lähisuhdeväkivaltaa kokenut mies ei Tolmuseen mukaan välttämättä tunnista, että hän on kokenut väkivaltaa. Lähisuhdeväkivaltaa kokenut mies ei myöskään välttämättä hyväksy, että hänen asemassaan tai roolissaan oleva henkilö voi kokea lähisuhdeväkivaltaa. Tästä syystä ”Millaista lähisuhdeväkivaltaa miehet tyypillisesti kokevat, ja kuka sitä kokee?” -luvussa kuvaillaan, miten lähisuhdeväkivaltaa voidaan tunnistaa, mitä lähisuhdeväkivallan muotoja on olemassa, sekä mitä eroja naisten ja miesten välillä tämän suhteen on. Näiden lisäksi luvussa kuvaillaan lähisuhdeväkivallan kokijan tyyppiä. Tarkoituksena on, että lukija ymmärtää lähisuhdeväkivallan moninaisuuden ja ei koe itseään tai kokemuksiaan täysin ainutlaatuisiksi. Luvussa kuitenkin korostetaan, että lähisuhdeväkivallan kokemus on henkilökohtainen ja yksilöllinen, ja lähisuhdeväkivaltaa voi ilmetä monilla eri tavoilla tilastoista huolimatta.

Turvakotityössä on Tolmuseen mukaan havaittu miesasiakkaiden kokemia hankaluuksia avun hakemisen suhteen. Avun hakeminen voi olla haasteellisempaa maskuliinisuuteen liitettyjen ominaisuuksien takia, tai siksi, että avun hakeminen tuntuu epäonnistumiselta. Turvakotien miesasiakkaat usein Tolmuseen mukaan kokevat vievänsä paikan joltain sitä enemmän tarvitsevalta. ”Millaiset tunteet ovat tyypillisiä?” -luvussa avataan maskuliinisuuden ja häpeän vallitsevuutta, sekä sen vaikutuksia lähisuhdeväkivallasta puhumiseen ja avun hakemiseen. Luvun tarkoituksena on auttaa lukijaa tunnistamaan tunteet, mitä lähisuhdeväkivallan kokemuksista voi syntyä, helpottamaan niiden käsittelemistä, sekä ymmärtämään, minkä takia usein lähisuhdeväkivallan kokemukset voivat miehille olla erityisen haastavia.

Tolmuseen mukaan turvakodin miesasiakkaat kokevat hyvin samankaltaisia lähisuhdeväkivallan vaikutuksia, kuin naiset, mutta miesten kohdalla korostuu erityisesti sukupuoleen liittyvä häpeä ja huoltajuuksiasiasta huolehtiminen. Miesasiakkailta on usein Tolmuseen mukaan huolta, että viranomaiset eivät ota heitä yhtä vakavasti huoltajuuksiasiassa, ja he pelkäävät lasten menettämistä. ”Miten lähisuhdeväkivalta voi vaikuttaa elämään?” -luvussa avataan lähisuhdeväkivallan vaikutuksia mielenterveyteen, fyysiseen terveyteen ja huoltajuuksiasiain. Luku on tarkoitettu luomaan kuvaa, miten lähisuhdeväkivalta voi tutkimusten ja turvakodin työntekijöiden mukaan vaikuttaa elämään, ja täten auttaa tunnistamaan mahdollisia samankaltaisuuksia omasta elämästä. Luvussa korostetaan myös sitä, että molemmilla huoltajilla on yhtäläiset oikeudet ja velvollisuudet lasten asioissa.

Turvakodin miesasiakkailta ei Tolmuseen mukaan ole usein kattavaa käsitystä palveluista, mitä väkivallan kokemuksiin on tarjolla. ”Mistä saan apua ja neuvontaa?” -luvussa avataan yleisiä palveluita, mistä voi saada apua lähisuhdeväkivallan kokemuksiin. Näiden lisäksi luvussa avataan naisten väkivaltaisuuteen tarkoitettuja palveluja, mieserityisiä palveluita ja palveluja, josta saa neuvontaa eron jälkeisiin prosesseihin. Lukua ei ole jaoteltu alaotsikoilla, koska Tolmuseen mukaan tarkka yleiskuva palveluista ei ole tarpeellista lukijalle. Palveluiden tarkoitus on kuitenkin avattu perusteellisesti. Luvussa korostetaan, että avun hakeminen on vastuunottoa omasta tilanteesta, eikä hävettävä asia.

Oppaan loppuun on listattu oppaan ydinasioita lukijalle, joka ei halua lukea koko opasta tai hyötyy listatuista ydinkohdista. Palvelujen yhteystiedot kootusti -luvussa listataan kaikki väkivaltatyön palvelut, jotka mainittiin ”Mistä saan apua ja neuvontaa?” -luvussa, sekä näiden yhteystiedot. Lisämateriaalia -kappale sisältää asiaa koskevia ja ajankohtaisia tutkimuksia, kirjallisuutta lähisuhdeväkivallan kokemuksista, sekä verkkolinkkejä.

7.3 Prosessi

Aloitin opinnäytetyön suunnittelun elokuussa 2022 ja sovimme Pääkaupungin turvakoti ry:n vastaavien ohjaajien ja sosiaalityöntekijöiden kanssa, että kyseessä olisi opas turvakotien miesasiakkaille miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta ja opas voidaan ottaa käyttöön kaikissa Suomen turvakodeissa tarvittaessa. Työelämäkumppaniksi sovimme turvakoti Toukolan ja yhteyshenkilöksi turvakoti Toukolan vastaavan sosiaali-

työntekijän Tommi Tolmuseen. Prosessi eteni johdonmukaisesti teoriapohjan muotoilusta oppaan kehittämiseen aiheen suunnittelusta oppaan sisällön rajaamiseen yhteistyössä työelämäkumppanin kanssa. Opas on teoriaan ja tutkimuksiin pohjautuva, mutta olin usein yhteydessä Tolmuseen varmistaessa kenelle opas on tarkoitettu, mihin opasta tarvitaan, mistä tarve muodostuu, miten opas saadaan asiakkaille ja mitä opas pitäisi sisältää.

Tolmuseen ehdotusten myötä oppaan lopulliseksi sisällöksi muodostui aiheen esittelyn ja sisällysluettelon lisäksi johdanto lähisuhdeväkivallan aiheeseen, teoriatausta maskuliinisuudesta, väkivallan tunnistamisesta, väkivallan muodoista, kokijan tyypistä, lähisuhdeväkivallan esiintyvyydestä, seurauksista, sekä kattava kuvaus yleisistä ja mieserityisistä lähisuhdeväkivallan palveluista. Palautteen ja lisäysten pohjalta oppaasta muodostui selkeämpi, lukijaa puhuttelevampi ja visuaalisesti miellyttävämpi kokonaisuus.

Eettisyysyistä tuli varmistaa, että opinnäytetyössä on mahdollista mainita työelämäkumppani nimeltä, ja avata turvakoti Toukolan miesasiakkaiden määriä. Päätimme, että opinnäytetyössä voi mainita miesasiakkaiden kokemuksia ja asiakkaiden määriä, kun puhutaan ilmiöstä yleisellä tasolla.

Prosessin loppupuolella kävimme oppaan läpi useaan kertaan Tolmuseen kanssa ja teimme korjauksia. Keskusteluissa nousi oppaan tärkeys ja tarkkuus, koska kyseessä on turvakotien yhteinen materiaali. Opas valmistui tammikuussa 2023 ja otetaan käyttöön turvakotien yhteisissä kanavissa.

7.4 Arviointi

Tavoitteena oli luoda opas, josta turvakodin miesasiakkaat saivat neuvoja ja helpotusta oman tilanteen käsittelemiseen. Miehet vaikuttavat olevan sivuutettu ryhmä lähisuhdeväkivaltaa käsittelevissä aineistoissa, minkä takia miehille tarkoitettuna oppaan luominen tuntui tärkeältä ratkaisulta. Opas on hyödyllinen turvakotityössä miesasiakkaiden kanssa työskentelemisessä, koska se tarjoaa peilausmahdollisuutta omiin kokemuksiin. Opas on ainutlaatuinen, koska kyseisestä aiheesta ei ole opasta turvakodeilla käytössä.

Pääkaupungin turvakoti ry:llä oli kehittämistarve miehille kohdistettuihin materiaaleihin. Opas vastasi tarpeeseen täyttämällä puuttuvan osan turvakodin yhteisistä materiaaleista ja luomalla miesasiakkaiden kanssa työskentelemiseen uuden, kohdistetun apuvälineen. Tolmuseen havaintojen perusteella oli perusteltua tulkita, että turvakodin miesasiakkaat kokevat usein häpeää lähisuhdeväkivallan kokemuksista, ja he kokevat tämän lisäksi häpeää sukupuolen takia. Miesasiakkaiden kanssa työskennellessä on oppaan myötä mahdollista antaa helposti vastauksia heitä mahdollisesti askarruttaviin kysymyksiin. Opas luotiin tutkimusten pohjalta, joissa lähisuhdeväkivaltaa kokeneet miehet kuvailivat tyypillisimpiä suhtautumistapoja ja selviytymiskeinoja lähisuhdeväkivallan kokemuksiin, minkä takia turvakodin miesasiakkaat voivat oppaasta hyötyä itsekin.

Opas muotoutui avoimessa vuorovaikutuksessa työelämäkumppani Tolmuseen kanssa, eikä oppaassa ole väärin kerrottu Tolmuseen kertomia havaintoja. Oppaassa on myös viittauksia ainoastaan vertaisarvioituihin tutkimuksiin ja luotettaviin lähteisiin, välttämällä omia tulkintoja ja havaintoja turvakotityöstä. Opas on luotu osittain työelämäkumppanin havainnoista, minkä takia Pääkaupungin turvakoti ry:ltä pyydettiin tutkimuslupa. Asiakkaita ei haastateltu, ja oppaassa otetaan huomioon vaitiolovelvollisuus ja luottamuksellisuus avaamalla lähisuhdeväkivaltaa yleisenä ilmiönä.

7.5 Ammattilaisten palaute

Palaute pyydettiin turvakoti Toukolan vastaavalta sosiaalityöntekijältä Tommi Tolmuseelta hyödyntäen palautekysymyksiä (Liite 1). Palautekysymyksissä kartoitettiin muun muassa sitä, vastaako opas tarvetta, puuttuuko oppaasta tärkeitä asioita, onko opas informatiivinen, helposti luettava ja hyödyllinen.

Palaute oli yleisesti hyvää ja opas koettiin tärkeäksi ja hyödylliseksi. Opas vastasi yleisesti sitä, mitä sovittiin, mutta palautteen pohjalta oppaasta muodostui vähemmän akateeminen, visuaalisempi ja selkokielisempi kokonaisuus. Tolmunen korosti, että arviointi on tarkkaa, koska kyseessä on turvakotien yhteinen materiaali.

Opas vastasi turvakodin tarpeeseen miehille tarkoitettusta materiaalista lähisuhdeväkivallasta, mutta oppaasta puuttui huoltajusasioita käsittelevä osio, mikä lopulta lisättiin pyynnöstä. Palautteen myötä opasta myös tiivistettiin ja yleistettiin, tavoitellen kuitenkin totuudenmukaista tekstiä ilman harhaanjohtamista. Opas koettiin informatiiviseksi ja

tärkeitä asioita käsitteleväksi, eikä siinä ollut erityisesti mitään ylimääräistä. Visuaalisuus koettiin pelkistetyksi, minkä takia oppaaseen lisättiin vihreitä laatikoita elävöittämään opasta. Kansilehti koettiin miellyttäväksi ja teemaan soveltuvaksi. Tolmuseen kuuluu pituus oli juuri sopiva, eikä sitä tulisi pidentää. Tolmunen korosti, että turvakotiin tulleella asiakkaalla ei välttämättä ole jaksamista lukea pitkää opasta.

Opas koettiin hyödylliseksi asiakastyöhön miesten kanssa työskentelemisessä, mikäli miesasiakas kokee olevansa yksin tilanteensa kanssa ja työntekijä kokee miesasiakkaan tarvitsevan lisätietoa miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta. Työntekijät arvioivat, missä tilanteissa miesasiakkaalle voi opasta tarjota. Opas esitellään muille turvakodeille ja tallennetaan turvakotien yhteiseen verkkokansioon kaikkien hyödynnettäväksi.

Tolmuselle oli oleellista, että opas puhuttelee lukijaa ja lukija voi saada oppaasta tukeaa omiin kokemuksiin. Puhuttelevat otsikot saivat hyvää palautetta, mutta tämän lisäksi palautteen pohjalta lukuihin lisättiin lukijan mahdollisia ajatuksia sanoittavia aloituksia. Pyrkimyksenä oli puhua psykologisesta kokemuksesta kansantajuisesti lähisuhdeväkivallan ilmiön sijaan. Tolmunen painotti, että lukijan tulisi käsittää, että omat ajatukset ovat normaaleja.

Miten väkivalta ilmenee? -luvussa korostui akateeminen teksti, mikä sai eniten muokkauksehdotuksia. Luku koettiin kuitenkin oleelliseksi aloitukseksi joidenkin muokkausten kera. Olenko ainoa? -luvusta tuli eniten positiivista palautetta, koska se sisältää oleellimmän ydinviestin oppaassa siitä, että lukija ei ole yksin. Millaista lähisuhdeväkivaltaa miehet tyypillisesti kokevat, ja kuka sitä kokee? -luku muokattiin henkilökohtaisemmaksi yleisten tilastojen sijaan. Tolmunen korosti, että lähisuhdeväkivallan kokemus on kokijalle henkilökohtainen, minkä takia tätä korostettiin myös luvussa. Tilastot eivät kerro kaikkea, millaista lähisuhdeväkivaltaa miehet kokevat. Tärkeänä muokkauksena oli myös ”uhri” -sana. Tolmuseen mukaan ”uhri” -sanaa vältetään väkivaltatyössä. Tämän sijaan käytetään ”väkivaltaa kokenut”, tai vastaavaa termiä. Millaiset tunteet ovat tyypillisiä? -luku hyväksyttiin ilman erityisiä muokkauksehdotuksia ja koettiin tärkeänä lisäyksenä. Miten lähisuhdeväkivalta voi vaikuttaa elämään? -luku koettiin oleellisena osana opasta, mutta Tolmuseen toiveena oli lisäys huoltajuuksasioista. Tolmuseen mukaan miehet erityisesti kokevat, että viranomaiset eivät ota huoltajuuksasioissa heitä

yhtä vakavasti. Mistä saan apua ja neuvontaa? -luku muokattiin listaukseksi, koska Tolmunen koki, että lukija ei tarvitse väkivaltapalvelujen erottelua niiden tarkoituksen mukaan.

Työelämäkumppani oli yleisesti tyytyväinen oppaaseen ja koki, että muutamilla muokkauksilla se voidaan ottaa käyttöön Pääkaupungin turvakoti ry:n turvakodeissa, ja mahdollisesti myös Suomen muissa turvakodeissa.

8 Pohdinta

Idea miesten kokeman lähisuhdeväkivallan käsittelemiseen syntyi turvakodilta huomioituani miesasiakkaiden suuren määrän ja tämän myötä pohdin, saavatko miehet tarvitsevaansa apua ja millainen kokemus turvakodissa oleminen heille on. Sain käsityksen, että turvakotien tarkoitus on edelleen hieman epäselvä, ja että miehet eivät välttämättä hae apua lähisuhdeväkivallan kokemuksiin, koska he eivät ole tietoisia olemassa olevista palveluista. Tolmuseen (2022) havainnot miesasiakkaiden kanssa työskentelemisestä vahvisti käsitystä ja loi kehittämistarpeen turvakotien materiaaleihin.

Lähisuhdeväkivallan naiskeskeisen keskustelun ympärillä on poikia ja miehiä, jotka eivät saa ääntään kuuluviin syystä tai toisesta. Halusin luoda Pääkaupungin turvakoti ry:lle oppaan miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta, siihen liittyvistä palveluista ja mieserityisestä työstä jaettavaksi turvakodissa miesasiakkaille, jotta miehet saavat käsityksen lähisuhdeväkivallan vallitsevuudesta, ja toivottavasti kokevat olevan vähemmän yksin. Tolmuseen kanssa keskustellessa väkivaltatyöstä miesasiakkaiden kanssa ilmeni, että miehet usein kokevat olevan ainoita miehiä, jotka ovat turvakotiin hakeutuneet. Tästä syystä oli olennaista nostaa esiin miesten kokeman lähisuhdeväkivallan esiintyvyys ja se, että mies turvakodin asiakkaana ei ole harvinaisuus. Opasta on täten mahdollista hyödyntää miesasiakkaiden kanssa työskentelemisessä, mikäli työskentelemissä herää tarve avata lähisuhdeväkivallan ilmiötä tarkemmin miesten näkökulmasta.

Miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta löytyi valtavasti tietoa ja tutkimuksia eri näkökulmista, minkä takia taustatiedon etsiminen opinnäytetyöhön ei ollut erityisen haastavaa. Tutkimusten suuresta määrästä huolimatta miesten kokema lähisuhdeväkivalta tuntuu jääneen marginaaliin ja vähäiseksi keskusteluksi, mikä osaltaan antoi syyn oppaan valmistamiseen. Opas muodostui teorian ja tutkimusten, sekä työelämäkumppanin havaintojen pohjalta. Lähisuhdeväkivallasta on tehty tutkimuksia ympäri maailmaa,

enkä valikoinut tietoisesti, mistä päin maailmaa tutkimukset olivat. Otin huomioon kaikki tutkimukset, mitkä koin aiheen kannalta merkitykselliseksi. Jotkut tutkimukset osoittavat, että miehet kokevat melkein yhtä paljon lähisuhdeväkivaltaa, kuin naiset mutta lähisuhdeväkivallan muodot voivat olla erilaisia sukupuolten välillä (mm. Heiskanen ym. 2010; Fanslow ym. 2022). Tutkimuksissa myös mainittiin, että miehet eivät usein raportoi lähisuhdeväkivallan kokemuksia (Carmo ym. 2011; D'Avila ym. 2016). Naisten ja miesten lähisuhdeväkivallan kokemusten vertailu ilmensi ongelman vallitsevuutta maailmanlaajuisesti sukupuolesta riippumatta, ja antoi aiheita kyseenalaistaa lähisuhdeväkivaltaa käsittelevät materiaalit, jotka ovat kohdistettu ainoastaan naisille. On kuitenkin todettava, että monet tutkimukset raportoivat naisten kokevan ylivoimaisesti enemmän lähisuhdeväkivaltaa (mm. WHO 2012). Kaikkiin tutkimuksiin tuli suhtautua kriittisesti tuloksista huolimatta, koska lähisuhdeväkivaltaa ei aina raportoida, tutkimuksiin ei välttämättä vastata todenmukaisesti, lähisuhdeväkivaltaa ei välttämättä tunnusteta, ja lähisuhdeväkivalta ei ole aina yksiselitteistä (mm. Bates ym. 2020; Dobash ym. 2004; Fanslow ym. 2022).

Tutkimusten ristiriitaisuuksista ja rajoituksista huolimatta tutkimukset osoittavat joka tapauksessa, että miehet ovat myös lähisuhdeväkivallan uhreja, ja tarvitsevat apua ja palveluita. Miesten määrä turvakodeissa on edelleen pieni vertailtaessa naisten määrään (THL 2019), mutta johtuuko miesten pieni määrä miesten kokeman lähisuhdeväkivallan vähäisyydestä, vai siitä, että miehet eivät tiedä turvakodeista, tai uskalla hakeutua?

Tutkimuksellinen opinnäytetyö miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta esimerkiksi haastattelemalla turvakotien asiakkaita, olisi ollut Tolmusen mukaan erittäin vaikeasti toteutettavissa tarkkojen tutkimuslupakriteereiden takia, minkä takia päädyimme yhdessä ratkaisuun oppaan luomisesta. Näkökulman rajaaminen oli myös haasteellista, koska lähisuhdeväkivallan ilmiö on valtavan moninainen. Lähisuhdeväkivalta itsessään voi tarkoittaa parisuhde- tai perheväkivaltaa (WHO 2012). En myöskään kokenut rajausta ainoastaan heterosuhteissa oleviin miehiin oleellisena, koska keskityin kuitenkin miesasiakkaille tarkoitettuun oppaaseen lähisuhdeväkivallasta ja sen vallitsevuudesta. Jouduin myös huomioimaan useat väkivallan muodot, mitkä eivät rajoitu vain fyysiseen tai henkiseen väkivaltaan. Näkökulmia oli useita, minkä takia koottu opas tuntui oikealta ratkaisulta. Vaihtoehtona oli myös tehdä määrällinen tutkimus miesten kokeman

lähisuhdeväkivallan esiintyvyydestä, tai laadullinen tutkimus lähisuhdeväkivallan kokemuksista ja niiden vaikutuksista, mutta en kokenut tätä tarpeelliseksi olemassa olevan tutkimusaineiston vuoksi.

Koen, että loin oppaan tärkeään tarkoitukseen ja siitä voi olla hyötyä turvakotien miesasiakkaille. Opas vastasi turvakodin käytännön tarpeeseen hyvin. Opas on mielestäni sovellettavissa myös opettavaiseksi materiaaliksi esimerkiksi uusille työntekijöille, vaikka se ei ole sitä varten valmistettu. Opas on vain pieni osa valtavaa työsarkaa, mikä olisi tarpeellista toteuttaa miesten kokeman lähisuhdeväkivallan hyväksymisessä tärkeänä osana lähisuhdeväkivallan ilmiötä. Koen, että joudumme muuttamaan asenteita ja ennakkoluuloja yhteiskunnallisella tasolla, jotta avun hakemisen kynnyks madaltuisi, ja pojat ja miehet kokisivat heidän lähisuhdeväkivallan kokemukset yhtä merkityksellisiksi, kuin mitä viestimme naisten kokemusten olevan. Luulen, että tämä vaatisi muita toimenpiteitä, kuin lisää tutkimuksia. Tarvitsemme toimenpiteitä ja avointa keskustelua.

Lähteet

Apuaeroon.fi 2022a. Jussi-työ. <<https://apuaeroon.fi/palvelu/jussi-tyo-2/>>. Viitattu 25.12.2022.

Apuaeroon.fi 2022b. Lapsen asioista sopiminen eron jälkeen. <<https://apuaeroon.fi/tietoerosta/lapsen-asioista-sopiminen-eron-jalkeen/>>. Viitattu 30.12.2022.

Bates, Elizabeth A. & Hine, Benjamin & Jayes, Kealey & Noku, Ledja 2020. But, Who Is the Victim Here? Exploring Judgments Toward Hypothetical Bidirectional Domestic Violence Scenarios. *Journal of Interpersonal Violence*. 1-22.

Bates, Elizabeth A. & Hine, Benjamin & Wallace, Sarah 2022. "I Have Guys Call Me and Say 'I Can't Be the Victim of Domestic Abuse'": Exploring the Experiences of Telephone Support Providers for Male Victims of Domestic Violence and Abuse. *Journal of Interpersonal Violence* 37 (7-8). NP5594-NP5625.

Borja, Simon & Brayford, Jo & Kenkre, Joyce E. & Wallace, Carolyn & Wallace, Sarah 2019. An Exploration of the Needs of Men Experiencing Domestic Abuse: An Interpretive Phenomenological Analysis. *Partner Abuse* 10 (2).

Carmo, Rule & Grams, A. & Magalhaes, T. 2011. Men as victims of intimate partner violence. *Journal of the Association of Police Surgeons of Great Britain. Journal of Forensic and Legal Medicine* 18 (8). 355.

D'Avila, Sérgio & De Castro Martins, Renata & De Macedo Bernardino, Ítalo & Guilherme Nóbrega Barbosa, Kevan & Marques da Nóbrega, Lorena & Sobral Cavalcante, Gigliana Maria 2016. Profile of Men Who Are Victims of Physical Violence by an Intimate Partner. *J Fam Viol* 31. 617–624.

Dobash, R. Emerson & Dobash Russell P. 2004. Women's Violence to Men in Intimate Relationships. *Working On a Puzzle. British Journal of Criminology* 44 (3). 324-349.

Dziewa, Amandine & Glowacz, Fabienne 2021. Getting out from Intimate Partner Violence: Dynamics and Processes. A Qualitative Analysis of Female and Male Victims' Narratives. *Journal of Family Violence* 37. 643-656.

Fanslow, J.L., Malihi, Z., Hashemi, L., Gulliver, P. & McIntosh, T. 2022. Prevalence of interpersonal violence against women and men in New Zealand: results of a cross-sectional study. *Australian and New Zealand Journal of Public Health* 46 (2). 117-126.

Feder, Gene & Huntley, Alyson L. & Malpass, Alice & Potter, Lucy & Szilassy, Eszter & Williamson, Emma 2019. Help-seeking by male victims of domestic violence and abuse (DVA): a systematic review and qualitative evidence synthesis. *BMJ Journals* 9 (6). <<https://bmjopen.bmj.com/content/9/6/e021960>>.

Fugate, Michelle & Engel, Barbara & Landis, Leslie & Naureckas, Sara & Riordan, Kim 2005. Barriers to Domestic Violence Help Seeking. Implications for Intervention. *Violence Against Women* 11 (3). 290-310.

Heiskanen, Markku & Ruuskanen, Elina 2010. Tuhansien iskujen maa. Miesten kokema väkivalta Suomessa 66. Verkkojulkaisu. Helsinki.

Hogan, Kevin 2016. Men's experiences of female-perpetrated intimate partner violence: A qualitative exploration. Väitöskirja. University of the West of England.

Houston, Eric & McKirnan, David J. 2007. Intimate Partner Abuse among Gay and Bisexual Men: Risk Correlates and Health Outcomes. *Journal of Urban Health: Bulletin of the New York Academy of Medicine* 84 (5). 681-689.

Joseph-Edwards, A. & Wallace, W.C. 2021. Suffering in Silence, Shame, Seclusion, and Invisibility: Men as Victims of Female Perpetrated Domestic Violence in Trinidad and Tobago. *Journal of Family Issues* 42 (8). 1805-1830.

Kaipanen, Saana & Peltonen, Joonas 2021. Turvakotipalvelut 2020. Tilastoraportti 17/2021. THL. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/142646/Tilastoraportti%202020%2028.5.2021_FINAL.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Julkaistu 1.6.2021.

Laine, Terhi 2010. Turvakodit Suomessa. *Yhteiskuntapolitiikka* 75 (2).

Lyömätön Linja Espoossa 2022a. <<https://lyomatonlinja.fi/fi/>>. Viitattu 25.12.2022.

Lyömätön Linja Espoossa 2022b. Miehen Linja. <<https://lyomatonlinja.fi/fi/miehen-linja>>. Viitattu 25.12.2022.

Maria Akatemia 2022. Ehkäisevä väkivaltatyö. <<https://www.mariaakatemia.fi/toiminta/ehkaiseva-vakivaltatyo/>>. Viitattu 7.10.2022.

Mercado, Mia 2017. This Is The First Shelter For Male Domestic Abuse Survivors. <<https://www.bustle.com/p/the-countrys-first-shelter-for-male-domestic-violence-survivors-sheds-light-on-dangerous-misconceptions-about-abuse-66995>>. Julkaistu 27.6.2017. Viitattu 22.11.2022.

MIELI Suomen Mielenterveys ry 2022. Harva mies hakee apua mielenterveyden haasteisiin – esteinä tiedonpuute, perinteinen mieskuva ja palvelujen naisvaltaisuus. <<https://www.sttinfo.fi/tiedote/harva-mies-hakee-apua-mielenterveyden-haasteisiin-esteina-tiedonpuute-perinteinen-mieskuva-ja-palvelujen-naisvaltaisuus?publishid=1863&releaseld=69938014>>. Julkaistu 12.4.2022. Viitattu 22.11.2022.

MIELI Suomen Mielenterveys ry. Miehen Mieli-hanke. <<https://www.mielenterveysseurat.fi/etela-karjala/miehen-mieli-hanke/>>. Viitattu 23.11.2022.

Miesplus ry. Meistä. <<https://www.miesplus.com/meist%C3%A4>>. Viitattu 23.11.2022.

Miessakit ry 2022a. Lyömätön Linja. <<https://www.miessakit.fi/toimintamuodot/lyomaton-linja/>>. Viitattu 25.12.2022.

Miessakit ry 2022b. Keskeiset käsitteet. <<https://www.miessakit.fi/miessakit-ry/keskeiset-kasitteet/>>. Viitattu 22.11.2022.

Miessakit ry 2022c. Miesten tueksi. Kaikkien hyväksi. <<https://www.miessakit.fi/miessakit-ry/>>. Viitattu 22.11.2022.

Miessakit ry 2022d. Toimintamuodot. Väkivaltaa Kokeneet Miehet. <<https://www.miessakit.fi/toimintamuodot/vakivaltaa-kokeneet-miehet/>>. Viitattu 22.11.2022.

Monika-Naiset liitto ry 2022. Turvakoti Mona. <<https://monikanaiset.fi/turvakoti-mona/>>. Viitattu 29.11.2022.

Naisenväkivalta.fi 2022. <<https://naisenvakivalta.fi/>>. Viitattu 7.10.2022.

Nettiturvakoti 2022a. <<https://nettiturvakoti.fi/>>. Viitattu 7.10.2022.

Nettiturvakoti 2022b. Näin haet apua. <<https://nettiturvakoti.fi/nain-haet-apua/#vakival-lan-kokija>>. Viitattu 8.10.2022.

Nettiturvakoti 2022c. Tietoa väkivaltaa kohdanneille. <<https://nettiturvakoti.fi/tunnista-vakivalta/tietoa-vakivaltaa-kohdanneille/>>. Viitattu 8.10.2022.

Nollalinja 2021. Mikä on väkivaltaa? <https://nollalinja.fi/mika-on-vakival-taa/?gclid=CjwKCAiApvebBhAvEiwAe7mHSDScTP9Ry7XQTSMvvkBxsT-048L5yr4M--0gl3kx_2eLSRaEUGz5qhoCyKcQAvD_BwE>. Päivitetty 7.5.2021. Viitattu 23.11.2022.

Oikeusministeriö 2020. Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelma vuosille 2020-2023. Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja (15). <https://julkaisut.valtio-neuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162499/OM_2020_15_ML.pdf?sequence=1&isAllo-wed=y>. Julkaistu 22.10.2020.

Pääkaupungin turvakoti ry 2022a. Yhdistys. <<https://paakaupunginturvakoti.fi/yhdis-tys/yleista/>>. Viitattu 26.9.2022.

Pääkaupungin turvakoti 2022b. Yksiköt. <<https://paakaupunginturvakoti.fi/turvakoti-tou-kola/>>. Viitattu 26.9.2022.

Pääkaupungin turvakoti ry 2022c. <<https://paakaupunginturvakoti.fi/>>. Viitattu 26.9.2022.

Riku.fi 2022. <<https://www.riku.fi/>>. Viitattu 7.10.2022.

THL 2020. Arvio turvakotien perhepaikkojen riittävästä määrästä ja kustannuksista. Työpaperi 44/2020. <<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-604-6>>. 15-16.

THL 2019. Lähisuhdeväkivalta 2019. Tilastoraportti 3/2021. <https://www.jul-kari.fi/bitstream/handle/10024/141028/L%c3%a4hisuhdev%c3%a4ki-valta_2019..pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Julkaistu 5.3.2021.

THL 2022a. Väkivalta. Apua ja palveluja. <<https://thl.fi/fi/web/vakivalta/apua-ja-palveluja>>. Päivitetty 1.2.2022. Viitattu 8.10.2022.

THL 2022b. Seri-tukikeskus seksuaaliväkivallan uhreille. <<https://thl.fi/fi/web/vakivalta/apua-ja-palveluja/seri-tukikeskus-seksuaalivakivallan-uhreille>>. Päivitetty 15.9.2022. Viitattu 7.10.2022.

THL 2022c. Järjestöjen ja muiden toimijoiden palvelut väkivallan uhreille. <<https://thl.fi/fi/web/vakivalta/apua-ja-palveluja/jarjestojen-ja-muiden-palvelut-vakivalan-uhreille>>. Päivitetty 9.3.2022. Viitattu 8.10.2022.

THL 2022d. Sukupuolten tasa-arvo. Tasa-arvosanasto. <[https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/sukupuoli/tasa-arvosanasto#:~:text=Heteronormatiivisuus%20\(tai%20hetero%20oletus\),tuntevaan%20sukupuoleen%2C%20naisiin%20ja%20miehiin.>](https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/sukupuoli/tasa-arvosanasto#:~:text=Heteronormatiivisuus%20(tai%20hetero%20oletus),tuntevaan%20sukupuoleen%2C%20naisiin%20ja%20miehiin.>)>. Päivitetty 22.12.2022. Viitattu 20.1.2023.

Tolmunen, Tommi 2022. Vastaava sosiaalityöntekijä. Turvakoti Toukola. Pääkaupungin turvakoti ry. Suullinen tiedonanto.

Tsui, Venus 2014. Male Victims of Intimate Partner Abuse: Use and Helpfulness of Services. *Social Work*.

UN Women 2012. The history and origin of women's sheltering. <<https://www.endvawnow.org/en/articles/1368-the-history-and-origin-of-womens-sheltering.html>>. Päivitetty 14.9.2012. Viitattu 22.11.2022.

Walker, Lenore E. Psychology and violence against women. *The American psychologist* 44 (4). 695-702.

WHO 2012. Understanding and addressing violence against women. <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/77432/WHO_RHR_12.36_eng.pdf>.

WHO 2005. Väkivalta ja terveys maailmassa. WHO:n raportti. <https://thl.fi/documents/470564/817072/9529608993_fin.pdf/2ea074d0-a4eb-4448-ba63-3b312ea81692>.

Työelämäkumppanille lähetetyt palautekysymykset

Vastaako opas sitä, mitä sovimme?

Vastaako opas yleisesti turvakodin tarpeeseen?

Jäikö jokin osio puuttumaan?

Tulisiko jotain osiota korostaa enemmän?

Tulisiko oppaasta poistaa jotain tai jättää vähemmälle huomiolle?

Onko opas informatiivinen?

Onko opas selkeä kokonaisuus vai tulisiko rakennetta muuttaa?

Onko muoto/visuaalisuus tarpeeseen soveltuva ja miellyttävä (word/pdf ja pelkistetty tyyli)?

Onko oppaan kansilehden kuva hyvä?

Onko teksti selkeää ja helposti luettavaa?

Onko oppaan pituus sopiva?

Voiko opasta hyödyntää turvakodin asiakastyössä?

Missä muualla opasta voisi hyödyntää?

Pitäisikö opasta jakaa sähköisesti?

Miten opasta voisi mainostaa?

Onko muita huomioita?

Opas turvakotien miesasiakkaille

Miesten kokema lähisuhdeväkivalta

OPAS

Sisällys

Alkusanat.....	1
Miten väkivalta ilmenee?	1
Olenko ainoa?	4
Millaista lähisuhdeväkivaltaa miehet tyypillisesti kokevat, ja kuka sitä kokee?	5
Millaiset tunteet ovat tyypillisiä?	6
Miten lähisuhdeväkivalta voi vaikuttaa elämään?	7
Mistä saan apua ja neuvontaa?.....	8
Lopuksi.....	12
Ydinasiat	13
Palvelujen yhteystietoja kootusti	14
Lähteet	16
Lisämateriaalia	18

Alkusanat

Olet tehnyt tärkeän päätöksen hakeutumalla turvakotiin, et ansaitse väkivaltaisessa ympäristössä elämistä. Väkivalta ei ole koskaan oikea ratkaisu.

Miehet kokevat lähisuhdeväkivaltaa, ja tuntevat kokemuksistaan usein häpeää. Miehiin kohdistuvaa lähisuhdeväkivaltaa on tutkittu, mutta tulokset ovat osittain ristiriitaisia: jotkut tutkimukset osoittavat naisten kokevan ylivoimaisesti enemmän lähisuhdeväkivaltaa, mutta jotkut tulokset taas osoittavat, että miehet saattavat kokea jopa yhtä paljon lähisuhdeväkivaltaa kuin naiset.

Turvakodit ovat tarkoitettu kaikille lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille iästä, sukupuolesta, kulttuurista, uskonnosta, tai mistään muusta yksilöllisestä seikasta riippumatta. Suomessa on vain yksi turvakoti, joka on tarkoitettu vain naisille. Miehillä turvakotiin hakeutuminen ja avun hakeminen eivät välttämättä ole itsestäänselvyksiä, vaikka miesasiakkaat turvakodeissa eivät ole harvinaisuus.

Oppaasta saat tietoa lähisuhdeväkivallan taustoista, ennakkokäsityksistä, esiintyvyydestä, seurauksista ja saatavilla olevista väkivaltatyön palveluista. Tarkoituksena on antaa sinulle käsitys lähisuhdeväkivallan moninaisuudesta, ja tietoa, miten kokemuksia voi käsitellä. Toivottavasti tästä oppaasta on sinulle apua.

Mikäli oppaan lukeminen tuntuu työläältä, voit lukea ydinasioita lukujen ja oppaan lopusta.

Miten väkivalta ilmenee?

Väkivalta

On tyypillistä, että väkivaltaa ei välttämättä tunnisteta väkivallaksi. Väkivalta on vallan, kontrollin tai fyysisen voiman tahallista käyttöä tai sillä uhkaamista. Väkivalta voi johtaa fyysisen tai psyykkiseen vammaan, kehityksen häiriytymiseen tai jopa kuolemaan.

Väkivalta on aina ollut osa ihmisyyttä, ja sen haitat ovat nähtävissä kaikkialla - joka vuosi yli miljoona ihmistä menettää henkensä väkivallan seurauksena.

Väkivallan seurauksia ei kuitenkaan voi tarkkaan mitata, koska väkivalta voi olla näkymätöntä. Näkymätön väkivalta tarkoittaa kodeissa, työpaikoilla, ja hoivaamiseen tarkoitetuissa instituutioissa tapahtuvaa väkivaltaa.

Väkivallan määrittely voi myös vaihdella kulttuurin mukaan. Tekoja ei välttämättä koeta väkivallaksi riippuen uskomuksista ja taustoista, vaikka World Health Organization eli WHO määrittelee, että väkivalta on suhteessa yksilön terveyteen ja hyvinvointiin. Tämä tarkoittaa, että jotkut saattavat kokea puolison lyömisen täysin hyväksyttäväksi, mutta sitä tulee tästä huolimatta pitää väkivaltaisena tekona, koska se aiheuttaa terveydellisiä seurauksia.

Lähisuhdeväkivalta

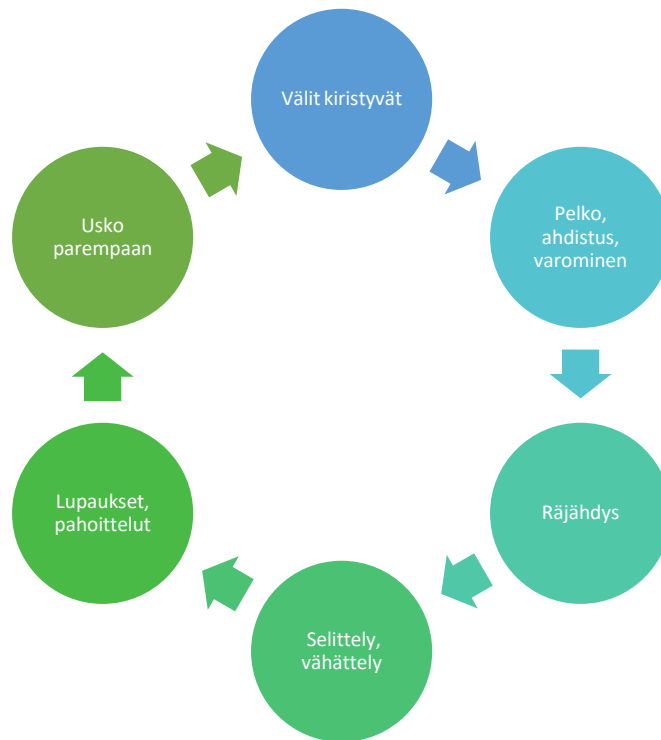
Lähisuhdeväkivalta tarkoittaa nykyisen tai entisen kumppanin, tai lähisukulaisen tekemää fyysistä, seksuaalista ja henkistä hyväksikäyttöä sekä kontrolloivaa käytöstä.

Lähisuhdeväkivallalla voi olla vakavia seurauksia, sitä voi kokea kuka tahansa, ja sitä esiintyy kaikissa kulttuureissa sekä sosioekonomisissa ja uskonnollisissa ryhmissä.

Fyysinen väkivalta voi esimerkiksi olla potkimista, lyömistä ja läpsimistä, henkinen väkivalta voi olla haukkumista, väheksymistä, nöyryyttämistä tai uhkailua, seksuaalinen väkivalta voi olla seksiin pakottamista, ja kontrolloiva käytös voi olla esimerkiksi eristämistä ystävistä ja perheestä tai rajoittamista oikeuksia rahan käyttöön, työn saamiseen tai terveydenhuollon hyödyntämiseen.

Väkivaltainen kumppani tai perheenjäsen voi yrittää syyllistää kokijaa ja puolustella käytöstään, mutta väkivalta ei koskaan ole oikea ratkaisu.

Väkivaltaisessa perheessä tai parisuhteessa toistuvat usein tietyt vaiheet. Tällöin puhutaan väkivallan kierteestä. Ensin tapahtuu erimielisyys, jolloin välit kiristyvät. Tämän jälkeen pintaan nousee ahdistus ja pelko, josta seuraa pahoinpitely. Pahoinpitelyn jälkeen väkivallan tekijä usein syyllistää, kieltää, puolustelee tai vähättelee tapahtunutta, ja lopulta pyytää anteeksi ja lupaa muuttua. Anteeksipyyntöä seuraa usko parempaan, tai niin kutsuttu "kuherruskuukausi". Kierre alkaa tämän jälkeen alusta.

Lähisuhdeväkivallan muotoja

Lähisuhdeväkivalta voi myös olla taloudellista väkivaltaa, laiminlyömistä, kunnia- ja uskonnollista väkivaltaa, sekä vainoa. NykYTEknologia mahdollistaa myös digitaalisen väkivallan.

Taloudellinen väkivalta tarkoittaa itsenäisen rahankäytön estämistä, taloudelliseen päätöksentekoon osallistumisen estämistä, pakottamista omien rahojen antamiseen toisen käyttöön, tai taloudellisella väkivallalla uhkailua tai kiristämistä.

Vaino voi tarkoittaa toistuvia, ei toivottuja yhteydenottoja, perättömien tietojen levittämistä, omaisuuden tuhoamista, pelottelua, seuraamista ja tarkkailua, sekä henkilötietojen kaappaamista ja väärinkäyttöä.

Laiminlyöminen tarkoittaa lapsen, vanhuksen tai vammaisen henkilön jättämistä ilman välttämätöntä hoitoa tai huolenpitoa, tai toisen vahingoittamista lääkkeillä tai muilla kemikaaleilla.

Kunniaan liittyvä tai *uskonnollinen* väkivalta tarkoittaa uskonnolliseen vakaumukseen pakottamista, väkivallalla uhkaamista tai sen käyttöä uskontoon tai kulttuuriin viittaamalla, sekä uskontoon liittyvillä asioilla uhkailua.

Digitaalinen väkivalta voi olla nöyryyttämistä tai vainoamista digitaalisen teknologian välityksellä.

Turvakodilla autetaan ymmärtämään, mitä on tapahtunut, mikä on väkivaltaa ja selkeyttämään omat oikeudet ja rajat.

Olenko ainoa?

Saatat ajatella, että olet ainoa mies, joka on kokenut lähisuhdeväkivaltaa. Tilastojen mukaan kuitenkin suuri osa ihmisistä on kokenut jonkinlaista kumppanin tekemää fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa. Suomessa ja Uudessa-Seelannissa on esimerkiksi tutkittu, että miehet ja naiset kokevat melkein yhtä paljon lähisuhdeväkivaltaa: 31 % naisista ja 30 % miehistä on kokenut lähisuhdeväkivaltaa elämän aikana.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL kertoo, että viranomaiseen tietoon tulleista lähisuhdeväkivaltarikosten aikuisista uhreista melkein 1/4 oli miehiä. Kansainvälisistä tutkimuksista tiedetään myös, että lähisuhdeväkivaltaa kokeneista henkilöistä n. 11-15 % on miehiä.

Tutkimuksessa lähisuhdeväkivallasta homo- ja biseksuaalien miesten suhteissa miehistä 21 % oli kokenut verbaalista pahoinpitelyä sekä 19 % fyysistä ja seksuaalista pahoinpitelyä.

Lähisuhdeväkivallan kokemusten määrä voi olla kaikkialla vieläkin suurempi, koska miehet usein jättävät raportoimatta lähisuhdeväkivallan kokemuksia. Miehet ovat usein myös haluttomia hakemaan apua, vammat ovat usein lieviä, ja naiset useimmiten kohdistavat enemmän henkistä väkivaltaa miehiin.

- *Turvakodeissa on säännöllisesti miehiä. Vuonna 2019 Suomen turvakotien aikuisasiakkaista 9 % oli miehiä*
- *Suuri osa oli 25– 44 vuotiaita*
- *Turvakodeilla on aika ajoin LGBT+ asiakkaita*

Millaista lähisuhdeväkivaltaa miehet tyypillisesti kokevat, ja kuka sitä kokee?

Millaista lähisuhdeväkivaltaa maailmalla koetaan?

Lähisuhdeväkivallan kokemus on henkilökohtainen ja voi ilmetä monilla eri tavoilla, eli kokemuksesi lähisuhdeväkivallasta voi olla hyvin erilainen, mitä tilastot kertovat. Tilastojen mukaan kuitenkin Suomessa miehet usein kertovat lähisuhdeväkivallan olevan muun muassa kovalla esineellä heittämistä ja läimäisyjä. Kansainvälisesti on todettu näiden lisäksi myös esineiden ja kuuman ruoan heittämistä, sekä kuristamista, puremista ja aseella hyökkäämistä fyysisen väkivallan muotoina.

Tyypillisiä henkisen väkivallan muotoja voi olla kontrollointi, uhkailu lasten viemisellä, mielenterveyden kyseenalaistaminen, uhkailu itsemurhalla, nimittely, itsetunnon heikentäminen, loukkaaminen, lannistaminen ja nöyryyttäminen. On myös hyvin yleistä, että väkivaltainen naispuoliso rajoittaa ystävien ja sukulaisten tapaamista, ja on mustasukkainen.

Lähisuhdeväkivallan kokemus on henkilökohtainen ja voi ilmetä monilla eri tavoilla, eli kokemuksesi lähisuhdeväkivallasta voi olla hyvin erilainen, mitä tilastot kertovat.

Kuka lähisuhdeväkivaltaa kokee?

Sinulla saattaa olla vaikeuksia hyväksyä, että sinunlainen henkilö on joutunut kokemaan lähisuhdeväkivaltaa. Lähisuhdeväkivaltaa voi kuitenkin kokea kuka tahansa.

Maailmalla on kuitenkin todettu, että suurin osa lähisuhdeväkivaltaa kokeneista miehistä ovat kaupunkialueen asukkaita, naimisissa olevia ja kouluttautuneita. Väkivaltaa tapahtuu useimmiten kotona, ja tekijä on naiskumppani. Fyysistä väkivaltaa tehdään suurimmalle osalle ilman asetta. Lähisuhdeväkivaltaa tapahtuu myös kaikenikäisille.

Homo- ja biseksuaalien miesten suhteissa pahoinpitely on todennäköisintä keskiluokan ja alemman sosioekonomisen aseman keskuudessa.

- *Tilastoista huolimatta tulee huomioida, että jokainen voi joutua lähisuhdeväkivallan uhriksi*
- *Turvakodilla ei erityisesti korostu mikään "tyyppi"*

Millaiset tunteet ovat tyypillisiä?

Kokemukset voivat nostaa pintaan monenlaisia tunteita, ja se on täysin normaalia. Tyypillisesti lähisuhdeväkivaltaa kokenut mies saattaa kokea, että ei ammattinsa, asemansa tai sukupuolensa takia voi olla kokenut lähisuhdeväkivaltaa, ja tilanne voi aiheuttaa epäuskoa.

On myös yleistä, että lähisuhdeväkivaltaa kokenut mies ei halua puhua kokemuksista tai hakea apua, koska hän on käsittänyt miehen rooliksi perheen elättämisen ja suojelemisen. Tästä syystä usein "heikkouden merkkien" osoittamista ei koeta mahdolliseksi.

Miehiltä usein vaaditaan "kovuutta". Miehillä ei välttämättä anneta lupaa olla uhri, eikä heitä käsitetä tällä tavalla. Miehet ympäri maailmaa kertovat, että sana "uhri" antaa mielikuvan henkilöstä, jolla ei ole kotia, hän on heikko, huonosti pukeutuva, ja hänellä on

mielenterveysongelmia. Tätä ei koeta maskuliiniseksi. Väkivallan uhrina oleminen voidaan kokea miehisyyden menettämisenä, vaikka monet huomioivat miesten roolin yhteiskunnassa muuttuneen parempaan suuntaan.

Pelko naurunalaiseksi joutumisesta voi olla este avun hakemiselle. Sinulla saattaa esimerkiksi olla pelkoa siitä, että sinua ei uskota. Kulttuurimme ja kasvuympäristömme välittävät tietynlaista kuvaa, millainen mies tulee olla, ja voi muokata täten poikien käsitystä miehisyydestä. Yksin pärjääminen ja huolista puhumattomuus ovat siis opittuja tapoja. Naiset ovat yleisesti kasvatettu hyväksymään itsessään heikkous ja haavoittuvuus, minkä ympärille suomalainen palvelujärjestelmäkin on osittain rakennettu.

- *Turvakodeissa ei puhuta uhreista, vaan väkivallan kokijoista ja tekijöistä*
- *Turvakodissa painotetaan, että avun hakeminen on vastuullinen ja järkevä teko, ja puhuminen auttaa jäsentämään ajatuksia*
- *Miehiä on turvakodeissa säännöllisesti*

Miten lähisuhdeväkivalta voi vaikuttaa elämään?

Saatat pohtia, miksi koet ja tunnet tietynlaisia asioita, ja mistä ne voivat johtua.

Lähisuhdeväkivalta on valtavan kuluttavaa.

Lähisuhdeväkivallalla voi olla merkittäviä pitkäaikaisia fyysisiä ja mielenterveydellisiä vaikutuksia, kuten vammoja, eristäytyneisyyttä, yksinäisyyttä ja posttraumaattista stressihäiriötä. Posttraumaattinen stressihäiriö on kokemuksen jälkeen kehittyvä pitkittynyt reaktio, joka voi aiheuttaa esimerkiksi ahdistusta, unihäiriötä, ylivireyttä, keskittymisvaikeuksia ja ärtyneisyyttä. Se on normaali reaktio epänormaaliin tilanteeseen.

Lähisuhdeväkivallan kokemukset saattavat johtaa päihteiden väärinkäyttöön ja ahdistuneisuuteen, sekä vaikeuksiin uusien suhteiden muodostamisessa.

Homo- ja biseksuaalien miesten suhteista on todettu, että masennusoireilu oli yhteydessä lähisuhdeväkivallan kokemuksiin, ja pahoinpidellyt miehet todennäköisemmin hyödynsivät mielenterveyspalveluita. Pahoinpitelystä raportoineet miehet olivat myös todennäköisemmin saaneet jonkin diagnoosin tai sairauden vertailtaessa miehiin, jotka eivät olleet kokeneet pahoinpitelyä suhteissa.

Suhde lapseen voi myös kärsiä esimerkiksi väkivaltaisen puolison toimesta.

Lähisuhdeväkivaltaa parisuhteessa kokenut mies ei välttämättä uskalla lähteä väkivaltaisesta parisuhteesta, koska puoliso voi uhkailla, että mies ei enää saa tavata lapsia.

Miehillä voi myös olla kokemus, että viranomaiset eivät ota huoltajuusasioissa heitä yhtä vakavasti, kuin lapsen äidin.

- *Turvakodilla korostetaan, että molemmilla huoltajilla on yhtäläiset oikeudet ja velvollisuudet lapsen asioissa*
- *Lapsella on oikeus molempiin vanhempiin*
- *Vanhempien välinen suhde ei määrittele lapsen ja vanhemman välistä suhdetta.*

Mistä saan apua ja neuvontaa?

Avun hakeminen on vastuunottoa omasta tilanteesta. Turvakodissa saat turvaa ja tukea, mutta tästä löydät vielä tarkempia tietoja palveluista, joista voi myös hakea apua.

Akuuteissa väkivallan tilanteissa tulee aina soittaa *hätänumeroon*, ja epäselvissä tilanteissa voi olla yhteydessä *sosiaali- ja kriisipäivystykseen*.

Nollalinjan auttava puhelin ja chat tarjoavat tukea lähisuhdeväkivaltaa kohdanneille suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi, sekä puhelimitse tulkkauspalveluja hyödyntäen arabian, darin, farsin, somalin, soranin ja venäjän kielillä. Puhelinpalvelu on auki kaikkina

kellonaikoina, vuoden jokaisena päivänä. Palvelu tarjoaa myös tietoa vapaista turvakotipaikoista.

Turvakotiin voi hakeutua asumaan väliaikaisesti kuka tahansa lähisuhdeväkivaltaa kokenut henkilö, ne ovat auki vuorokauden ympäri, ja näissä toimii sosiaali- ja/tai terveysalan koulutuksen saanut henkilöstö. Turvakoodeissa tarkoituksena on tehdä akuuttia kriisityötä, korjata lähisuhdeväkivallan aiheuttamia vaurioita ja vaikuttaa lähisuhdeväkivaltaan ehkäisevästi. Turvakotijakson jälkeen asiakas voi hakeutua jälkihuollollisiin palveluihin, kuten lähisuhdeväkivaltatyön yksikköön, tai tuetun asumisen piiriin.

Helsingissä toimiva *asumisyksikkö Kilpola* on tuettua asumista, jonka päämääränä ja tarkoituksena on väkivallattoman elämän rakentaminen ja vakiinnuttaminen, sekä tukea itsenäistä selviytymistä. Yksikössä on yhteensä 18 asuntoa, joista varataan asiakkaan tarpeiden mukaisen kokoinen asunto. Asiakas saa Kilpolassa oman työntekijän, jota hän tapaa viikoittain. Työntekijältä asiakas saa ammatillista tukea ja apua käytännön asioiden hoitamiseen. Yksikössä on toiminnassa myös päivystyspuhelin akuutteja tilanteita varten. Asumisyksikköön voi tulla esimerkiksi turvakotijakson päättymisen jälkeen.

Helsingissä toimii myös *lähisuhdeväkivaltatyön yksikkö*, joka tarjoaa keskusteluapua kaikille perheenjäsenille, jos perheessä on ollut lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa. Työskentelyssä tavoitellaan väkivallan tunnistamista, sen loppumista, ja selviytymistä. Työntekijöinä toimivat väkivaltatyön asiantuntijat, jotka tapaavat asiakkaita yksilö-, pari- ja perhetapaamisten muodoissa. Yksikköön voi varata ajan verkkosivuilla, sähköpostitse tai puhelimitse.

Nettiturvakoti on Ensi- ja turvakotien liiton verkkopalvelu, joka tarjoaa kattavasti tietoa, josta on hyötyä väkivaltaa kohdanneille, väkivaltaa käyttäville, läheisestä huolissaan oleville sekä lapsille ja nuorille. Sivustolla voi esimerkiksi tutustua turvasuunnitelmaan ja muiden tarinoihin, sekä tehdä testejä tunnistakseen väkivallan. Nettiturvakoti tarjoaa myös kattavasti neuvoja muun muassa väkivaltatilanteiden välttämiseen, eroamiseen, pois muuttamiseen, toimimiseen vaarallisissa tilanteissa, lapsiin liittyviin asioihin ja asunnon hakemiseen. Sivustolla toimii Apua väkivaltaan -chat, sekä Lasten ja nuorten chat.

Seri-tukikeskus on matalan kynnyksen palvelu, joka tarjoaa yli 16-vuotiaille seksuaaliväkivaltaa kohdanneille oikeuslääketieteellistä tutkimusta, traumatukea, psykologista neuvontaa ja terapiaa. Seri-tukikeskuksia on yhteensä 18, ne sijaitsevat

Helsingissä, Turussa, Tampereella, Porissa, Kuopiossa, Oulussa, Rovaniemellä, Lappeenrannassa, Seinäjoella, Kokkolassa, Vaasassa, Kajaanissa, Kemissä, Joensuussa, Jyväskylässä, Ivalossa, Hämeenlinnassa ja Kotkassa.

Rikosuhripäivystys eli *RIKU* tarjoaa rikoksen tai rikosyrityksen uhreille sekä rikoksen todistajille tukipalveluja chatissä ja puhelimitse suomeksi ja ruotsiksi. Näiden kanavien lisäksi RIKU:lla on 31 palvelupistettä ympäri Suomea, joista voi saada maksutonta tukea ja neuvontaa. RIKU tarjoaa myös tarvittaessa tukihenkilöä esimerkiksi oikeudenkäyntiin. Rikosuhripäivystys parantaa uhrin, läheisten ja todistajan asemaa.

Muita palveluita väkivaltaa kokeneille ovat *Mielenterveystalo*, *MIELI ry:n kriisipuhelin*, *Kuurojen auttava linja*, *Perheväkivaltaklinikka*, *Raiskauskriisikeskus*, *Setlementti Puijola*, *Suomen evankelis-luterilainen kirkko*, *Suvanto ry*, *Välitä!*, *Narsismin uhrien tuki ry*, sekä *DIDAR* ja *SOPU*-työ, jotka tarjoavat keskusteluapua kunniaväkivaltaan liittyvissä asioissa.

Maria Akatemia auttaa naisia ottamaan vastuuta omista tunteista ja käyttäytymisestä käsittelemällä pahoinvointia, joka voi johtaa väkivaltaisuuteen. Avuksi asiakkaalle tarjotaan ehkäisevän väkivaltatyön aiheeseen liittyviä koulutuksia, päivystystä ja chat-palveluja. Tällä hetkellä Maria Akatemian tarjoamia chat-palveluja ovat [Naisenväkivalta.fi](https://www.naisenvakivalta.fi), jossa naiset voivat käsitellä omia itsehillinnän vaikeuksia liittyen väkivaltaan ja aggressioon, ja Keijun Varjo -toiminta taas tukee 15–28-vuotiaita nuoria naisia oman väkivaltaisuuden kysymyksissä.

Chat-palvelujen lisäksi Maria Akatemia päivystää Avoin linja -puhelinpalvelussa, joka on tarkoitettu naisille, jotka käyttävät tai pelkäävät käyttävänsä väkivaltaa.

Maria Akatemian Demeter -työ taas tuo esiin naisen piilotetun aggressiivisen puolen ja keskittyy ennaltaehkäisevään perhe- ja lähisuhdeväkivaltatyöhön, jossa erikoistutaan naisen henkisen ja fyysisen väkivallan dynamiikkaan.

Lyömätön Linja lähisuhdeväkivaltaa käyttäville tai sen käyttämistä pelkääville miehille tarkoitettu toimintamuoto. Tarkoituksena on omien tapojen ymmärtäminen ja taustatekijöiden hahmottaminen. Työtä voidaan tehdä kasvotusten, ryhmissä, puhelimitse, tai verkkovälitteisesti.

Miehen Linja on Suomeen muuttaneille lähisuhdeväkivaltaa käyttäville miehille tarkoitettu palvelu. Palvelussa voi keskustella muistakin perhe-elämään liittyvistä asioista. Ensimmäisen tapaamisen voi sopia chatin, sähköpostin tai lomakkeen kautta.

Jussi-työssä tuetaan miehiä löytämään väkivallattomia ongelmanratkaisukeinoja. Työ on tarkoitettu miehille, jotka haluavat lopettaa tai ennaltaehkäistä lähisuhdeväkivallan käytön. Toimintaan voi ottaa yhteyttä Nettiturvakodin sivuilta.

Mieserityiseen, eli miehille tarkoitettuun työhön erikoistunut *Miessakit ry*:n keskiössä ovat miesten tarpeet, tavoitellen miesten hyvinvoinnin vahvistumista. Kaikki *Miessakit ry*:n toimijat ovat miehiä. *Miessakit ry*:llä on Väkivaltaa Kokeneet Miehet -toiminta, joka tarjoaa apua väkivaltaa kotona tai kadulla kohdanneille miehille. Väkivalta voi olla fyysistä tai henkistä. *Miessakit ry* tarkentaa henkisen väkivallan muun muassa mitätöimiseksi, sanalliseksi loukkaamiseksi ja uhkailemiseksi, ja fyysisen väkivallan muun muassa lyömiseksi, tarttumiseksi ja esineellä heittämiseksi. Toiminnassa korostetaan, että väkivalta on yleistä ja siitä saattaa seurata pelkoa, ahdistusta tai masennusta fyysisten vammojen ohella. Toiminta järjestää luottamuksellista ja maksutonta keskusteluapua ja vertaisryhmätoimintaa, jossa kokemuksia voi käsitellä. Toimintaan voi lähteä mukaan täyttämällä *miessakit.fi* -sivulla olevan yhteydenottolomakkeen, lähettämällä sähköpostia tai soittamalla päivystyspuhelimeen. Toimintaa tarjotaan suomen kielen lisäksi englanniksi ja ruotsiksi.

MIELI - Suomen Mielenterveys ry:n Miehen Mieli -hanke myös kehittää, edistää ja toteuttaa mieserityistä työtettä Etelä-Karjalassa 2021–2024 aikana. Tavoitteena on tarjota miehille suunnattua ennaltaehkäisevää mielenterveys- ja kriisityötä. Tässä yhteistyökumppanina toimii muun muassa *Miesplus ry*, joka tuottaa digitaalista kokemukseen perustuvaa keskustelua miesten mielenterveydestä ja hyvinvoinnista. Järjestön tavoitteena on purkaa miehen malliin liittyvää ylisukupolvista taakkaa ja vaatimuksia.

Eron jälkeen lapsen huollosta, asumisesta, tapaamisoikeudesta sekä elatuksesta tulee sopia. Lasten asioista sopimiseen eron jälkeen löydät tietoa osoitteesta apuaeroon.fi. Sivustolta löytyy myös tietoa muista asioista, mitä eron jälkeen tulee huomioida.

Lopuksi

Miehet ja naiset usein kokevat häpeää lähisuhdeväkivallan kokemuksista, mutta miehillä on usein lisäksi sukupuoleen liittyvä häpeä. Kulttuurimme on kuitenkin muuttumassa jatkuvasti avoimemmaksi ja hyväksyvämmäksi.

Ihmiset voivat kokea lähisuhdeväkivaltaa sukupuolesta riippumatta. Et ole kokemuksiesi kanssa yksin.

Olet oikeassa paikassa, ja saat apua, kun sitä pyydät.

Ydinasiat

- ❖ Miesten kokema lähisuhdeväkivalta on yleisempää, kuin luullaan
- ❖ Turvakodit ovat tarkoitettu kaikille lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille iästä, sukupuolesta, kulttuurista, uskonnosta, tai mistään muusta yksilöllisestä seikasta riippumatta
- ❖ Miehiä on turvakodeissa säännöllisesti
- ❖ Lähisuhdeväkivalta tarkoittaa nykyisen tai entisen kumppanin, tai lähisukulaisen tekemää fyysistä, seksuaalista ja henkistä hyväksikäyttöä sekä kontrolloivaa käytöstä
- ❖ Lähisuhdeväkivalta voi olla fyysistä, henkistä, taloudellista, laiminlyömistä, kunnia- ja uskonnollista väkivaltaa, sekä vainoa
- ❖ Lähisuhdeväkivallalla voi olla vakavia terveydellisiä ja sosiaalisia seurauksia
- ❖ Suuri osa ihmisistä on kokenut jonkinlaista kumppanin tekemää väkivaltaa jossain vaiheessa elämää
- ❖ Miehet kokevat ja raportoivat lähisuhdeväkivallan kokemuksia ympäri maailmaa, mutta läheskään kaikkea lähisuhdeväkivaltaa ei raportoida
- ❖ Lähisuhdeväkivallan kokemus on henkilökohtainen ja voi ilmetä monilla eri tavoilla, eli kokemuksesi lähisuhdeväkivallasta voi olla hyvin erilainen, mitä tilastot kertovat
- ❖ Yhteiskunnassamme miehiltä usein vaaditaan "kovuutta"
- ❖ Tyypillisesti miehen on vaikea hyväksyä, että hän on ammattinsa, asemansa tai sukupuolensa takia kokenut lähisuhdeväkivaltaa
- ❖ Väkivallan uhriksi joutuminen voidaan kokea miehisyyden menettämisenä
- ❖ Yksin pärjääminen ja huolista puhumattomuus ovat opittuja tapoja - avun hakeminen ja kokemuksista puhuminen edistää toipumista
- ❖ Lapsella on oikeus molempiin vanhempiin, ja vanhempien välinen suhde ei määrittele lapsen ja vanhemman välistä suhdetta
- ❖ Avun hakeminen on vastuunottoa omasta tilanteesta
- ❖ Et ole yksin

Palvelujen yhteystietoja kootusti

Sosiaali- ja kriisipäivystys:

Helsingin sosiaalipäivystys 0206 96006, kriisipäivystys 09 3104 4222.

Muiden kuntien sosiaali- ja kriisipäivystyksen yhteystiedot löytyvät kunnan verkkosivuilta.

Nollalinja: puh. 080 005 005, www.nollalinja.fi

Asumisyksikkö Kilpola (Helsinki): puh. 050 331 6528,
asumisyksikko@paakaupunginturvakoti.fi

Lähisuhdeväkivaltatyön yksikkö (Helsinki): 050 301 0748,
lahisuhdevakivaltatyonyksikko@paakaupunginturvakoti.fi

Nettiturvakoti: www.nettiturvakoti.fi

Seri-tukikeskus: www.thl.fi/seri

Rikosuhripäivystys eli RIKU: puh. 116006, www.riku.fi

Mielenterveystalo: www.mielenterveystalo.fi

MIELI ry:n kriisipuhelin: puh. 09 2525 0111

Kuurojen auttava linja: WhatsApp videopuhelut ja viestit 040 7789 799,
johanna.lajunen@kpsaatio.fi

Perheväkivaltaklinikka (Tampere): puh. 040 520 9255, pvk@setlementtitampere.fi, www.perhevakivalta.fi

Raiskauskeskus: kriisipäivystys puh. 0800 97899, juristipäivystys 0800 97895,
www.tukinainen.fi

Setlementti Puijola (Kuopio): puh. 050 554 8877, setlementtipuijola@puijola.net,
www.puijola.net

Suomen evankelis-luterilainen kirkko: puh. 0400 221 180, www.evl.fi/kirkonkeskusteluapu

Suvanto ry: puh. 0800 06776, www.suvantory.fi

Välitä! (Tampere): puh. 045 279 8090, valita-yksikko@setlementtitampere.fi,
www.seksuaalivakivalta.fi

DIDAR (Tampere): didar@setlementtitampere.fi, www.didar.fi

SOPU-työ: puh. 010 508 8830, sopu@loistosetlementti.fi, www.soputila.fi

Narsismin uhrien tuki ry: puh. 044 717 9002, www.narsisminuhrientuki.fi

Maria Akatemia (Helsinki ja Tampere): Helsinki / puh. 09 7562 2250, Tampere / 045 118 7811. www.mariaakatemia.fi

Lyömätön linja (Pääkaupunkiseutu ja Kuopio):

Pääkaupunkiseutu / puh. 044 751 1334, lyomaton.linja@miessakit.fi.

Kuopio / 044 783 7923, miessakit.kuopio@miessakit.fi.

www.miessakit.fi/toimintamuodot/lyomaton-linja

Lyömätön Linja Espoossa: puh. 09 276 62 80, kontakti@lyomatonlinja.fi

Miehen Linja: puh. 09 276 62 8 99, kontakti@lyomatonlinja.fi

Jussi-työ: www.apuaeroon.fi, www.ensijaturvakotienliitto.fi, www.nettiturvakoti.fi

Miessakit ry: miessakit@miessakit.fi, www.miessakit.fi

Miesplus ry: info@miesplus.com, www.miesplus.com

Ensi- ja turvakotien liiton Apuaeroon.fi: www.apuaeroon.fi, lapsen asioista sopiminen:
www.apuaeroon.fi/tietoerosta/lapsen-asioista-sopiminen-eron-jalkeen

Lähteet

- Apuaeroon.fi 2022. Jussi-työ. <<https://apuaeroon.fi/palvelu/jussi-tyo-2/>>.
- Apuaeroon.fi 2022. Lapsen asioista sopiminen eron jälkeen. <<https://apuaeroon.fi/tietoaerosta/lapsen-asioista-sopiminen-eron-jalkeen/>>.
- Bates & Hine & Wallace 2022. "I Have Guys Call Me and Say 'I Can't Be the Victim of Domestic Abuse'": Exploring the Experiences of Telephone Support Providers for Male Victims of Domestic Violence and Abuse. *Journal of Interpersonal Violence* 37 (7-8). NP5594-NP5625.
- Borja, Simon & Brayford, Jo & Kenkre, Joyce E. & Wallace, Carolyn & Wallace, Sarah 2019. An Exploration of the Needs of Men Experiencing Domestic Abuse: An Interpretative Phenomenological Analysis. *Partner Abuse* 10 (2).
- Carmo, Rule & Grams, A. & Magalhaes, T. 2011- Men as victims of intimate partner violence. *Journal of the Association of Police Surgeons of Great Britain. Journal of Forensic and Legal Medicine* 18 (8). 355.
- D'Avila, Sérgio & De Castro Martins, Renata & De Macedo Bernardino, Ítalo & Guilherme Nóbrega Barbosa, Kevan & Marques da Nóbrega, Lorena & Sobral Cavalcante, Gigliana Maria 2016. Profile of Men Who Are Victims of Physical Violence by an Intimate Partner. *J Fam Viol* 31. 617-624.
- Dobash, R. Emerson & Dobash, Russell P. 2004. Women's Violence to Men in Intimate Relationships. Working On a Puzzle. *British Journal of Criminology* 44 (3). 324-349.
- Dziewa, Amandine & Glowacz, Fabienne 2021. Getting out from Intimate Partner Violence: Dynamics and Processes. A Qualitative Analysis of Female and Male Victims' Narratives. *Journal of Family Violence* 37. 643-656.
- Eksote 2021. Toimintamalli lähisuhde- ja perheväkivallan vastaiseen työhön Etelä-Karjalan alueella. <<https://eksote.fi/wp-content/uploads/2022/03/Toimintamalli-lahisuhde-ja-perhevakivallan-vastaiseen-tyohon-Etela-Karjalan-alueella.pdf>>. Päivitetty 3.11.2021.
- Fanslow, J.L & Malihi, Z & Hashemi, L. & Gulliver, P. & McIntosh, T. 2022. Prevalence of interpersonal violence against women and men in New Zealand: results of a cross-sectional study. *Australian and New Zealand Journal of Public Health* 46 (2). 117-126.
- Feder, Gene & Huntley, Alyson L. & Malpass, Alice & Potter, Lucy & Szilassy, Eszter & Williamson, Emma 2019. Help-seeking by male victims of domestic violence and abuse (DVA): a systematic review and qualitative evidence synthesis. *BMJ Journals* 9 (6). <<https://bmjopen.bmj.com/content/9/6/e021960>>.
- Fugate, Michelle & Engel, Barbara & Landis, Leslie & Naureckas, Sara & Riordan, Kim 2005. Barriers to Domestic Violence Help Seeking. Implications for Intervention. *Violence Against Women* 11 (3). 290-310.
- Heiskanen, Markku & Ruuskanen, Elina 2010. Tuhansien iskujen maa. Miesten kokema väkivalta Suomessa 66. Verkkojulkaisu. Helsinki.
- Hogan, Kevin 2016. Men's experiences of female-perpetrated intimate partner violence: A qualitative exploration. Väitöskirja. University of the West of England.
- Houston, Eric & McKirnan, David J. 2007. Intimate Partner Abuse among Gay and Bisexual Men: Risk Correlates and Health Outcomes. *Journal of Urban Health: Bulletin of the New York Academy of Medicine* 84 (5). 681-689.
- Joseph-Edwards, A. & Wallace, W.C. 2021. Suffering in Silence, Shame, Seclusion, and Invisibility: Men as Victims of Female Perpetrated Domestic Violence in Trinidad and Tobago. *Journal of Family Issues* 42 (8). 1805-1830.
- Laine, Terhi 2010. Turvakodit Suomessa. *Yhteiskuntapolitiikka* 75 (2).
- Lyömätön Linja Espoossa 2022a. <<https://lyomatonlinja.fi/fi/>>.
- Lyömätön Linja Espoossa 2022b. Miehen Linja. <<https://lyomatonlinja.fi/fi/miehen-linja>>.
- Maria Akatemia 2022a. Järjestön esittely. <<https://www.mariaakatemia.fi/yhdistys/esittely/>>.
- Maria Akatemia 2022b. Ehkäisevä väkivaltatyö. <<https://www.mariaakatemia.fi/toiminta/ehkaiseva-vakivaltatyo/>>.
- Mielenterveyden keskusliitto. Traumaperäinen eli posttraumaattinen stressihäiriö (PTSD). <<https://www.mtkl.fi/mika-askarruttaa/yleisia-mielenterveyden-hairioita/psykkiset-traumat/traumaperainen-eli-posttraumaattinen-stressihairio-ptsd/>>.

MIELI Suomen Mielenterveys ry 2022. Harva mies hakee apua mielenterveyden haasteisiin – esteinä tiedonpuute, perinteinen mieskuva ja palvelujen naisvaltaisuus. <<https://www.sttinfo.fi/tiedote/harva-mies-hakee-apua-mielenterveyden-haasteisiin-esteina-tiedonpuute-perinteinen-mieskuva-ja-palvelujen-naisvaltaisuus?publisherId=1863&releasId=69938014>>. Julkaistu 12.4.2022.

MIELI Suomen Mielenterveys ry. Miehen Mieli-hanke. <<https://www.mielenterveysseurat.fi/etela-karjala/miehen-mieli-hanke/>>.

Miesplus ry. Meistä. <<https://www.miesplus.com/meist%C3%A4>>.

Miessakit ry 2022a. Lyömätön Linja. <<https://www.miessakit.fi/toimintamuodot/lyomaton-linja/>>.

Miessakit ry 2022b. Keskeiset käsitteet. <<https://www.miessakit.fi/miessakit-ry/keskeiset-kasitteet/>>.

Miessakit ry 2022c. Miesten tueksi. Kaikkien hyväksi. <<https://www.miessakit.fi/miessakit-ry/>>.

Miessakit ry 2022d. Toimintamuodot. Väkivaltaa Kokeneet Miehet. <<https://www.miessakit.fi/toimintamuodot/vakivaltaa-kokeneet-miehet/>>.

Monika-Naiset liitto ry 2022. Turvakoti Mona. <<https://monikanaiset.fi/turvakoti-mona/>>.

Naisenväkivalta.fi 2022. <<https://naisenvakivalta.fi>>.

Nettiturvakoti 2022. <<https://nettiturvakoti.fi>>.

Nollalinja 2021. Mikä on väkivaltaa? <https://nollalinja.fi/mika-on-vakivaltaa/?gclid=CjwKCAiApvebBhAvEiwAe7mHSDScTP9Ry7XQTSMvvkBsT-048L5yr4M--Ogl3kx_2eLSRaEUGz5qhoCyKcQAvD_BwE>. Päivitetty 7.5.2021.

Pääkaupungin turvakoti ry 2022a. Yhdistys. <<https://paakaupunginturvakoti.fi/yhdistys/yleista/>>.

Riku.fi 2022. <<https://www.riku.fi/>>.

THL 2019. Lähisuhdeväkivalta 2019. Tilastoraportti 3/2021.

<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/141028/L%c3%a4hisuhdev%c3%a4kivalta_2019..pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Julkaistu 5.3.2021.

THL 2020. Arvio turvakotien perhepaikkojen riittävästä määrästä ja kustannuksista. Työpaperi 44/2020. <<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-604-6>>. 15-16.

THL 2022a. Väkivalta. Apua ja palveluja. <<https://thl.fi/fi/web/vakivalta/apua-ja-palveluja>>. Päivitetty 1.2.2022.

THL 2022b. Seri-tukikeskus seksuaaliväkivallan uhreille. <<https://thl.fi/fi/web/vakivalta/apua-ja-palveluja/seri-tukikeskus-seksuaalivakivallan-uhreille>>. Päivitetty 15.9.2022.

THL 2022c. Järjestöjen ja muiden toimijoiden palvelut väkivallan uhreille. <<https://thl.fi/fi/web/vakivalta/apua-ja-palveluja/jarjestojen-ja-muiden-palvelut-vakivallan-uhreille>>. Päivitetty 9.3.2022.

Tsui, Venus 2014. Male Victims of Intimate Partner Abuse: Use and Helpfulness of Services. Social Work.

WHO 2005. Väkivalta ja terveys maailmassa. WHO:n raportti.

<https://thl.fi/documents/470564/817072/9529608993_fin.pdf/2ea074d0-a4eb-4448-ba63-3b312ea81692>.

Lisämateriaalia

Syrjälä, Teemu / Miehen vuoro tuntea. Otava 2020.

Jokinen, Arto / Panssaroitu maskuliinisuus: mies, väkivalta ja kulttuuri. Tampere University Press 2000.

Etelä-Pohjanmaan Ensi- ja turvakotiyhdistys ry / Voivatko miehet myös tulla turvakotiin?:
www.hyvakysymys.fi/kurssi/miesten-kokema-parisuhdevakivalta-miessakit-ry/miesten-kokema-vakivalta-on-yleista-miessakit-ry/

Hyvä kysymys / Miesten kokema parisuhdeväkivalta -verkkokurssi:
<https://www.hyvakysymys.fi/kurssi/miesten-kokema-parisuhdevakivalta-miessakit-ry/>

Miessakit ry / Vaiettu väkivalta -raportti: www.miessakit.fi/toimintamuodot/vakivaltaa-kokeneet-miehet/vaiettu-vakivalta

THL / Väkivallan ehkäisy: <https://thl.fi/fi/web/vakivalta/vakivallan-ehkaisy>